

หนังสือสอนพระพุทธศาสนาแก่เด็ก ได้รับพระราชทานรางวัลที่ ๑

ในการประกวดประจำปี พ.ศ. ๒๕๓๕

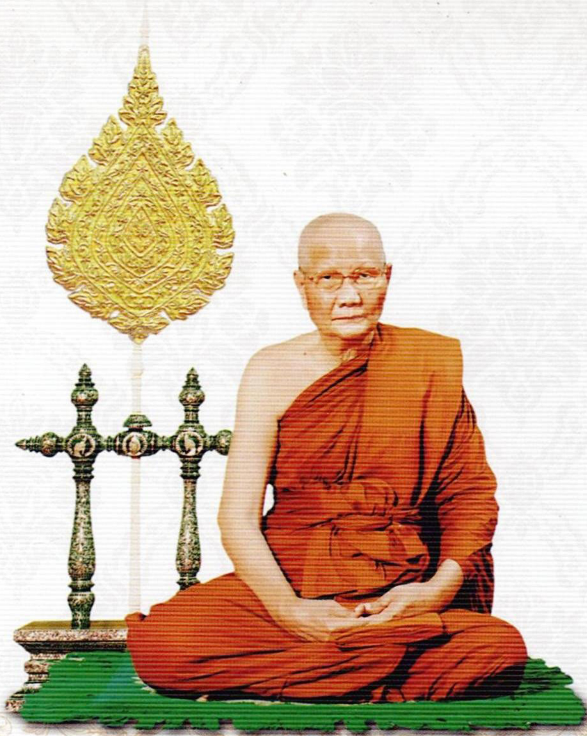
และบทสวดมนต์ถวายพรพระ พร้อมด้วยคำแปล

"การทำ พระนิพพาน ให้แจ้ง"

การทำพระนิพพานให้แจ้ง

รวบรวม และเรียบเรียงโดย... อาจารย์เสถียร ปิ่นทอง

เนื่องในมหามงคลสมัยที่สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรม-ราชินีนาถ ทรงเจริญพระชนมพรรษา ๖ รอบ วันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๔๗

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สถาปนาเลื่อนสมณศักดิ์ **พระเทพสิงหบุราจารย์** เจ้าอาวาส วัดอัมพวัน อำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี เป็นพระราชาคณะ ชั้นธรรมมีพระราชทินนามว่า **พระธรรมสิงหบุราจารย์**

ในฐานะเป็นพระสงฆ์ที่บำเพ็ญประโยชน์ต่อประเทศชาติ และ พระศาสนาเป็นกรณีพิเศษ

การทำพระนิพพานให้แจ้ง

หนังสือสอนพระพุทธศาสนาแก่เด็ก

โดย

อาจารย์เฉลียว ปิ่นทอง พ.ม., ค.บ.

ได้รับพระราชทานรางวัลที่ ๑

ในการประกวดประจำปี พ.ศ. ๒๕๓๕

เพิ่มเติม

บทสวดมนต์ถวายพรพระ

พร้อมด้วยคำแปล

อนุชิต ดวงพรม น.ธ.เอก, พธ.บ., กศ.ม.
ฉลองชัย อดกลั้น น.ธ.เอก, ป.ธ.๘, พธ.บ.
วารุณี จิตต์รัตน์

พิสูจน์อักษร

การทำพระนิพพานให้แจ้ง

อาจารย์เฉลียว ปิ่นทอง

พิมพ์ครั้งที่ ๑	พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พิมพ์พระราชทานเนื่องในงานพระราชพิธีวิสาขบูชา		
	พ.ศ. ๒๕๓๕	จำนวน	๑,๑๐๐ เล่ม
พิมพ์ครั้งที่ ๒	ก.ค. ๒๕๓๕		๔,๐๐๐ เล่ม
พิมพ์ครั้งที่ ๓	ส.ค. ๒๕๓๕		๑๐,๐๐๐ เล่ม
พิมพ์ครั้งที่ ๔	ม.ค. ๒๕๓๖		๓,๐๐๐ เล่ม
พิมพ์ครั้งที่ ๕	มิ.ย. ๒๕๓๘		๑๐,๐๐๐ เล่ม
พิมพ์ครั้งที่ ๖	มี.ค. ๒๕๔๒		๕,๐๐๐ เล่ม
พิมพ์ครั้งที่ ๗	ก.ย. ๒๕๔๔		๕,๐๐๐ เล่ม
พิมพ์ครั้งที่ ๘	พ.ค. ๒๕๔๕		๑๐,๐๐๐ เล่ม
พิมพ์ครั้งที่ ๙	พิมพ์ถวายวัดอัมพวัน		
	เม.ย. ๒๕๕๖		๒๐,๐๐๐ เล่ม
พิมพ์ครั้งที่ ๑๐	ก.พ. ๒๕๖๐		๑๐,๐๐๐ เล่ม

รหัสวิริยะ 1058

จัดจำหน่ายโดย : บริษัท สำนักพิมพ์ธนชัยรุ่งเรืองพัฒนา จำกัด
58/186 ซ.รามอินทรา 68 ถ.รามอินทรา
แขวงคันนายาว เขตคันนายาว กรุงเทพฯ 10230

โทรศัพท์ : 0-2918-0192-3, 0-2517-7445, 0-2918-1336, 0-2918-1338-9, 0-2918-1057, 0-2918-1171-2

โทรสาร : 0-2917-9072, 0-2918-1218, 0-2918-1058

มือถือ : 081-446-5071, 082-424-4665, 081-666-0797, 089-784-8758, 089-789-3226

E-mail : viriya999@gmail.com, viriya_999@yahoo.com

Website : www.rvpprinting.com

พิมพ์ที่ : บริษัท สำนักพิมพ์ธนชัยรุ่งเรืองพัฒนา จำกัด

คำปรารภ

การจัดพิมพ์หนังสือเพื่อแจกเป็นธรรมทานแด่นักเรียน นักศึกษา นิสิต ข้าราชการ ทหาร ตำรวจ พลเรือน อุบาสก อุบาสิกา ตลอด ครูบาอาจารย์ ทุกระดับทั่วประเทศ ที่มาเข้าอบรม ณ วัดอัมพวัน กระทั่งภิกษุสงฆ์ - สามเณร

เห็นเหมาะสมอีก ๑ เล่ม สมควรพิมพ์แจกเป็นธรรม-ทานและหาได้ยาก เข้าใจง่าย เด็กก็เข้าใจง่าย ผู้ใหญ่ก็เข้าใจดี หนังสือนี้คือ

"การทำพระนิพพานให้แจ้ง"

หนังสือสอนพระพุทธศาสนาแก่เด็ก

อาจารย์เฉลียว ปิ่นทอง พ.ม., ค.บ. แต่ง

ได้รับพระราชทานรางวัล ชั้นที่ ๑

ในการประกวดประจำปี พ.ศ. ๒๕๓๕

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ

ให้พิมพ์พระราชทาน

เนื่องในงานพระราชพิธีวิสาขบูชา

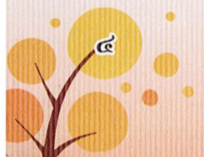
พุทธศักราช ๒๕๓๕

อาตมาจึงเจริญพร ขออนุญาตจากผู้แต่งคือท่านอาจารย์เฉลียว ปิ่นทอง เพื่อพิมพ์เป็นธรรมทานแจกแด่ผู้เข้ารับการอบรม ณ วัดอัมพวัน เพื่อเป็นประโยชน์แด่ผู้เข้ารับการอบรม ท่านอาจารย์เฉลียว ปิ่นทอง ก็มีศรัทธาและยินดี ปลื้มใจเป็นอย่างยิ่ง

อาตมาขออนุโมทนา ขอถวายพระราชกุศลแด่องค์พระเจ้าอยู่หัว ตลอดสมเด็จพระราชินี อันทรงคุณอันประเสริฐ

และขออนุโมทนาให้อาจารย์เฉลียว ปิ่นทอง ตลอดครอบครัว จงมีความสุขความเจริญยิ่งๆ ตลอดผู้ได้รับแจกไปอ่านทุกๆ ท่าน จงมีความสุข และพ้นทุกข์ ถึงบรมสุขคือพระนิพพาน ทุกๆ ท่านเทอญ

พระธรรมสิงหบุราจารย์
เจ้าอาวาสวัดอัมพวัน

คำนำ

พระเดชพระคุณหลวงพ่อพระภาวนาวิสุทธิคุณ ท่านเป็นพระอาจารย์ที่มีความเมตตาธรรมอย่างสูง มุ่งมั่นทำงาน "สร้างคนด้วยธรรมะ" เป็นที่รู้จักเลื่อมใสแก่พุทธศาสนิกชนเป็นจำนวนมาก ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ท่านเป็นพระอาจารย์ที่มีพระคุณแก่ข้าพเจ้าและครอบครัวเป็นอย่างสูง ที่ท่านได้นำแสงสว่างมาให้ปฏิบัติจนได้รับผลเป็นอย่างดีเสมอมา

หลวงพ่อมีความประสงค์จะจัดพิมพ์หนังสือ "การทำพระนิพพานให้แจ้ง" เพื่อแจกเป็นธรรมทานแก่ผู้ที่เข้ารับการอบรมและปฏิบัติธรรม ซึ่งในปีหนึ่งๆ นั้นมีจำนวนมาก หลวงพ่อจึงปรารภขออนุญาตจากข้าพเจ้าผู้แต่งหนังสือนี้ ข้าพเจ้ามีความยินดีเป็นอย่างยิ่ง โดยพิจารณาเห็นว่าเป็นหนังสือที่มีคุณค่า ควรจะจัดพิมพ์โดยเสด็จพระราชกุศลให้แพร่หลาย และขออนุโมทนาในกุศลที่หลวงพ่อบำเพ็ญในครั้งนี้ด้วย

** ปัจจุบันได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์เป็นพระธรรมสิงหบุราจารย์*

หนังสือ "การทำพระนิพพานให้แจ้ง" เป็นหนังสือสอนพระพุทธศาสนาแก่เด็ก และเป็นหนังสือที่ได้รับพระราชทานรางวัล ชั้นที่ ๑ ในการประกวดประจำปี ๒๕๓๕ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พิมพ์พระราชทานเนื่องในงานพระราชพิธีวิสาขบูชา พุทธศักราช ๒๕๓๕ เป็นหนังสือที่เด็กอ่านเข้าใจง่าย เพราะข้าพเจ้าได้อาศัยประสบการณ์การเป็นครูมาเป็นระยะเวลานานกว่า ๔๐ ปี มาแต่งขึ้นเพื่อมุ่งมั่นให้เด็กมีความรู้ดีและมีความประพฤติดีควบคู่กันไปด้วย สมดังเจตนาของหลวงพ่อที่มีความห่วงใยต่อเยาวชนของชาติเป็นอย่างมาก

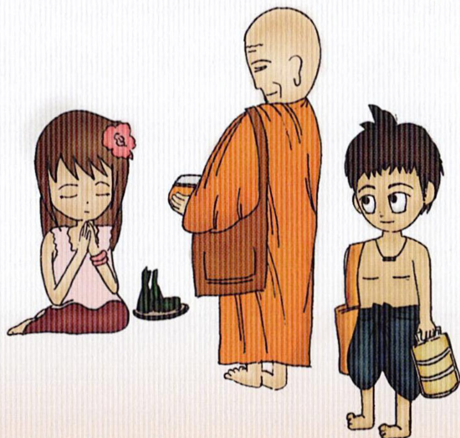
ด้วยคุณแห่งความเมตตา บุญกุศลและพระบารมี-ธรรมของหลวงพ่อที่ได้ปฏิบัติอย่างมั่นคงตลอดมาเป็นเวลาอันเนิ่นนาน โดยไม่เห็นแก่เหนื่อยยาก จงเป็นปัจจัยส่งเสริมให้หลวงพ่อมีพลานามัยแข็งแรงและเจริญด้วยชนมายุยิ่งยืนนานเพื่อเป็นร่มโพธิ์ทองของศิษย์ตลอดกาลนาน

เฉลียว ปิ่นทอง
ข้าราชการบำนาญ กรมสามัญศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ
๑ สิงหาคม ๒๕๓๕

สารบัญ

บทสวดมนต์

การทำพระนิพพานให้แจ้ง

บทนำ

วันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๓๔ ตรงกับวันอาทิตย์ ชำนาญและนิตยา รักธรรม สองสามีภรรยา ได้พาเด็กชายสมศักดิ์ รักธรรม บุตรชายของเขาไปที่วัดอัมพวัน อำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี วัดนี้เป็นวัดพัฒนาตัวอย่างของกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ ขับรถออกจากกรุงเทพมหานคร เวลา ๗.๐๐ น. ถึงวัดเวลา ๙.๐๐ น. พอดี การไปวัดครั้งนี้เพื่อไปกราบคารวะท่านเจ้าอาวาสซึ่งเป็นที่รู้จักคุ้นเคยกันมานานแล้ว ท่านเป็นพระราชาคณะที่พระภาวนาวิสุทธิคุณ* เจ้าคณะอำเภอพรหมบุรี เป็นพระนักพัฒนา วัดนี้แม้จะอยู่ในชนบท แต่ก็มีความเจริญทั้งด้านถาวรวัตถุและการศึกษา เป็นวัดวิปัสสนากรรมฐาน มีความสงบสะอาด ร่มรื่น ผู้ที่มาปฏิบัติธรรมจะได้รับความสะดวกทุกอย่าง

ท่านเจ้าอาวาสเป็นพระนักเทศน์ที่มีผลงานเป็นที่ประจักษ์แก่สาธุชนทั่วไป ท่านจึงได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าคณะ

** ปัจจุบันได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์เป็นพระธรรมสิงหบุราจารย์*

อำเภอชั้นเจ้าคุณ ท่านบำเพ็ญธรรมทานคือการให้ธรรมที่พระพุทธเจ้าตรัสสรรเสริญว่า เป็นยอดทานอันชนะการให้ทั้งปวง ดังคำบาลีว่า

สพฺพทานํ ธมฺมทานํ ชินาติ แปลว่า การให้ธรรมชนะการให้ทั้งปวง

ในการสั่งสอนอบรมประชาชนท่านได้ยึดหลักคำสอนสำคัญของพระพุทธเจ้าอันเป็นหัวใจของพระพุทธศาสนา เพื่อให้ประชาชนยึดเป็นหลักปฏิบัติ ๓ ประการ คือ

๑. การไม่ทำความชั่วทั้งปวง

๒. การบำเพ็ญแต่ความดี

๓. การทำจิตของตนให้ผ่องใส

ระหว่างเดินทางไปในรถนั้น ชำนาญได้ชี้ให้ลูกดูต้นข้าวซึ่งขึ้นเขียวขจีสองข้างทางไกลสุดลูกตาพร้อมทั้งอธิบายให้เห็นถึงความขยันอดทนของชาวนาว่า การจะปลูกต้นข้าวได้งอกงามอย่างนี้ ก็ต้องใช้เวลาและความพยายามอย่างยิ่ง ต้องตากแดดตากฝนทำงานอยู่กลางทุ่งนา ตัวของเขาเองก็เป็นลูกชาวนาจึงรู้จักชีวิตและความเป็นอยู่ของชาวนาเป็นอย่างดี เขาจึงพร่ำสอนให้ลูกตั้งใจและขยันในการเล่าเรียนเมื่อมีโอกาสดีอย่างนี้แล้ว เพราะยังมีเด็กอีกจำนวนมากที่อยากจะเรียนตามความต้องการ แต่ไม่มีโอกาส

เมื่อถึงวัด ชำนาญและนิตยา ได้พาลูกไปกราบท่านเจ้าอาวาส ท่านได้ให้พรให้ประสบแต่ความสุขความเจริญ มีโชคดี และได้ให้โอวาทให้ประพฤติดีประพฤติชอบ ให้กระทำหน้าที่ของตนเองอย่างเต็มความสามารถ เป็นพ่อที่ดีแม่ที่ดี สามีภรรยาที่ดี และลูกที่ดี เป็นนักเรียนก็ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน มีความขยันหมั่นเพียร เชื่อฟังและเคารพต่อพ่อแม่ครูบาอาจารย์ ต้องมีวิชาความรู้ดี และประพฤติดีด้วย จึงจะประสบความสำเร็จ เมื่อสนทนากับท่านเจ้าอาวาสได้เวลาพอสมควรแล้ว ก็ได้ลาท่านกลับ ท่านได้ให้พรให้เดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ ต่อจากนั้นพ่อและแม่ได้พาลูกชมถาวรวัตถุที่สวยงามและการศึกษาเล่าเรียนของพระภิกษุสามเณรและอุบาสกอุบาสิกา วัดนี้เป็นวัดที่ทำให้ประชาชนผู้มาพบเห็นเกิดความเลื่อมใส ดังบทร้อยกรองที่นักปราชญ์ได้ประพันธ์ไว้ว่า

"เมื่อวัดดี ศรีสงฆ์ ธำรงศาสน์
ประชาราษฎร์ เลื่อมใส ได้สรรเสริญ
พระสงฆ์ดี ศรีศาสน์ ราษฎร์จำเริญ
เหมือนชวนเชิญ ให้ชื่นชม นิยมกัน"

คำถามประจำบท

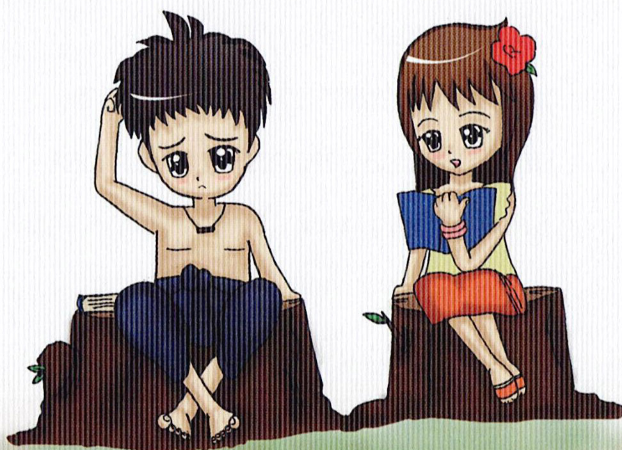
๑. พระพุทธเจ้าตรัสสรรเสริญการให้ธรรมว่าเป็นอย่างไร?

๒. วัดอัมพวัน อำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี มีความเจริญทางด้านไหน?

๓. หลักคำสอนสำคัญของพระพุทธเจ้าอันเป็นหัวใจของพระพุทธศาสนาได้แก่อะไรบ้าง?

๔. ท่านเจ้าอาวาสได้สอนว่าเมื่อเป็นนักเรียนควรจะปฏิบัติตนอย่างไร?

๕. ชีวิตของชาวนาเป็นอย่างไร?

บทที่ ๑

ความหมายของพระนิพพาน

หลังจากการรับประทานอาหารเย็นแล้ว พ่อแม่ลูกมักจะมานั่งคุยกันที่ห้องรับแขกเป็นประจำ วันนี้ก็เช่นเดียวกัน พ่อได้เอ่ยถามลูกขึ้นก่อนว่า

"ลูกไปวัดมาเมื่อวันก่อนนั้นลูกได้ประโยชน์อะไรบ้าง"

"ได้เห็นความสวยงาม ความสงบไม่วุ่นวายและได้ฟังธรรมครับ คุณพ่อ"

"เก่งมากลูก การฟังธรรมนั้น พระพุทธเจ้าทรงแสดงผลไว้ ๕ ข้อ คือ

๑. เป็นการศึกษาเพิ่มเติมความรู้

๒. เป็นการทบทวนความรู้ที่มีอยู่เดิมแล้ว

๓. เป็นการปลดเปลื้องความสงสัยที่เรามีอยู่

๔. เป็นการปรับความเห็นให้ตรง เลิกความคิดเห็นที่ผิดๆ

๕. เป็นการฝึกอบรมจิต ทำให้จิตเปลี่ยนสภาพจากความคิดชั่วๆ ความใฝ่ต่ำ เป็นจิตที่มีความนึกคิดในทางที่ดีที่สูง และเป็นบริสุทธิ์ผุดผ่องยิ่งขึ้น

การฟังธรรมตามกาลนี้พระพุทธเจ้าตรัสว่าเป็นมงคลสูงสุด"

"คำว่า **มงคล** หมายถึงอะไรครับคุณพ่อ"

"**มงคล** หมายถึงสิ่งที่ทำให้มีความโชคดีตามหลักพระพุทธศาสนา หมายถึง ธรรมนำมาซึ่งความสุขความเจริญ มงคลที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ในมงคลสูตรนั้นมี ๓๘ ประการ

เมื่อลูกสนใจเรื่องมงคลก็ดีแล้ว พ่อจะอธิบายให้ฟังพอดีกับทางราชบัณฑิตยสถานจัดให้มีการประกวดแต่งหนังสือสอนพระพุทธศาสนาแก่เด็กประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๕ ขึ้น โดยกำหนดให้แต่งในหัวข้อธรรมเรื่อง *'การทำพระนิพพานให้แจ้ง'* แล้วคัดฉบับที่ดีที่สุดขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวโปรดรายใด จะทรงโปรดฯ ให้พิมพ์เป็นหนังสือพระราชทานในวันวิสาขบูชา นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์เป็นอย่างยิ่ง ที่ทรงมีต่อพสกนิกรของพระองค์"

"ดีแล้วครับ คุณพ่อช่วยกรุณาอธิบายให้ผมฟังด้วย ผมสนใจมาก เพราะเรื่องพระนิพพานนี้ได้ยินอยู่เสมอ" พอดีนิตยาเดินผ่านมา สมศักดิ์จึงพูดกับคุณแม่ว่า

"คุณแม่ครับคุณพ่อกำลังจะอธิบายเรื่องนิพพานให้ฟังคุณแม่สนใจไหมครับ"

"สนใจซิลูก เรื่องพระนิพพานนี้ แม่สนใจมานานแล้ว เพราะเป็นความสุขสูงสุดในพระพุทธศาสนา"

ชำนาญยิ้มชอบใจที่สมาชิกในครอบครัวสนใจในเรื่องเดียวกัน และภรรยาของเขาก็มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องพระนิพพานอยู่บ้างเหมือนกัน เขาจึงกล่าวขึ้นอย่างชัดถ้อยชัดคำว่า

"การทำพระนิพพานให้แจ้ง พระพุทธเจ้าตรัสไว้ในมงคลสูตรว่า เป็นมงคลสูงสุด เป็นมงคลข้อที่ ๓๔ ในจำนวน ๓๘ ข้อ พระบาลีว่า **นิพฺพานสจฺฉิกิริยา** หมายความว่า การบรรลุนิพพานหรือบรรลุอรหัตผล **เอตมฺมงฺคลมุตฺตมํ** แปลว่า ผู้ใดทำนิพพานให้แจ้ง ผู้นั้นก็เป็นพระอรหันต์

นิ หมายถึงสิ้นไป **พานะ** หมายถึงกิเลส นิพพานจึงหมายถึงความสิ้นกิเลส ความดับสนิทแห่งกิเลสและกองทุกข์เป็นโลกุตรธรรมเป็นจุดหมายสูงสุดในพระพุทธศาสนา ซึ่งไม่มีในศาสนาอื่นและถือว่าเป็นความสุขสูงสุดในพระพุทธศาสนา นิพพานเป็นบรมสุข ไม่มีสุขอันใดจะยิ่งกว่า ดังพระบาลีว่า **'นิพพานํ ปรมํ สุขํ** นิพพานเป็นบรมสุข' เพราะดับกิเลส ตัณหา และความเร่าร้อนในจิตใจได้หมดสิ้น"

"คำว่า **อรหันต์** หมายถึงอะไรครับคุณพ่อ"

“**อรหันต์** หมายถึง ผู้สำเร็จธรรมสูงสุดในพระพุทธ-ศาสนา คือผู้บรรลุนิพพาน และคำว่าอรหันต์นี้ต้องอ่านว่า อะ-ระ-หัน ถ้าอ่านว่า ออ-ระ-หัน ความหมายจะเปลี่ยนไปเป็นชื่อสัตว์ในนิยาย มี ๒ เท้า มีปีก หัวเหมือนคน หรือผู้วิเศษ” ชำนาญกล่าวเตือน เพราะเกรงว่าลูกชายจะออกเสียงผิดพลาด

“คำว่า **ปรินิพพาน** เล่าครับ หมายถึงอะไรครับคุณแม่” สมศักดิ์หันไปถามคุณแม่บ้าง

“**ปรินิพพาน**นั้น แปลว่า การดับรอบ คือพระอรหันต์ทั้งหลายเมื่อท่านถึงความบริสุทธิ์จากกิเลสก็เรียกว่าบรรลุนิพพาน คือ จิตของท่านหลุดพ้นแล้ว จึงเรียกว่าพ้นจากทุกข์ทางจิตก็ได้ แต่เพราะท่านยังมีร่างกายอยู่ ความทุกข์ทางกายก็ยังมี เช่นความเจ็บป่วย แต่เมื่อครั้นท่านสิ้นชีวิตลงเรียกว่า ปรินิพพาน แปลว่า ดับรอบแล้ว หมายถึงดับเบญจขันธ์หมดไม่มีอะไรเหลือ นอกจากนิพพานธาตุ”

ชำนาญยิ้มชอบใจที่ภรรยาของเขาอธิบายได้ชัดเจนดี เขาจึงกล่าวเสริมขึ้นอีกว่า

“นอกจากนั้นนิพพานยังเป็นแดนที่ว่าง คือจิตที่ถึงนิพพานนั้นเป็นจิตที่ว่างจากโทษทุกข์และกิเลสน้อยใหญ่ทั้งปวง จึงสงบสงัดรื่นรมย์เป็นที่ต้องการของผู้หวังความ

ร่มเย็น นิพพานเป็นแดนที่ว่างนั้น ดังคำบาลีว่า '**นิพพานํ ปรมํ สุญฺญํ** นิพพานเป็นแดนที่ว่างอย่างยิ่ง' พ่อขอนำเรื่องพระอรหันต์ผู้มีความสุขมากมาเล่าให้ฟังดังนี้ คือ

ในครั้งพุทธกาล มีพระราชาพระองค์หนึ่งทรงพระนามว่า มหากัปปินะ ได้ครองราชสมบัติในกุกกุฏวดีนคร ต่อมาพระองค์ทรงสดับว่า พระพุทธเจ้าอุบัติขึ้นในโลก และมีพระเกียรติคุณแพร่สะพัดไป พระองค์ทรงบังเกิดพระราชศรัทธาในพระพุทธศาสนาอย่างแรงกล้า จึงทรงสละราชสมบัติเสด็จออกผนวชในสำนักของพระพุทธเจ้า ทรงสดับพระธรรมเทศนาของพระพุทธเจ้า แล้วทรงไตร่ตรองพิจารณา สามารถบรรลุเป็นพระอรหันต์ ปรากฏว่า พระมหากัปปินเถระรูปนี้จะไปอยู่ในที่ใดมักจะกล่าวอุทานออกมาว่า 'อโหสุขํ อโหสุขํ' ซึ่งแปลว่า "แหมสุขจริงแหมสุขจริง"

บรรดาภิกษุทั้งหลายได้ยินพระมหากัปปินเถระกล่าวอุทานเช่นนั้น ก็ไปกราบทูลพระพุทธเจ้าว่า "พระมหากัปปินเถระมักจะอุทานว่ามีความสุขอยู่เสมอความสุขนี้คงจะหมายถึงความสุขในราชสมบัติอย่างแน่นอน เพราะพระเถระเคยเป็นพระราชาได้เสวยความสุขในราชสมบัติมาก่อน" พระพุทธเจ้าจึงรับสั่งให้พระมหากัปปินเถระมา

เข้าเฝ้า และตรัสถามว่าเหตุใดจึงชอบเปล่งอุทานเช่นนั้น พระมหากัปปินเถระได้กราบทูลว่า ที่เปล่งอุทานเช่นนั้น มิได้ปรารภความสุขในราชสมบัติ แต่ปรารภความสุข คือ พระนิพพาน อันเป็นความสุขสูงสุดในพระพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าประทานสาธุการในคำกราบทูลของพระมหากัปปินเถระนั้น พระภิกษุสงฆ์เมื่อได้ฟังคำตอบของพระมหากัปปินเถระแล้ว ก็สิ้นสงสัยในคำกล่าวอุทานของท่าน และกล่าวยกย่องสาธุการที่ท่านเปล่งอุทานปรารภพระนิพพาน อันเป็นความสุขยอดเยี่ยมนั้น

สมศักดิ์กล่าวขอบพระคุณคุณพ่อคุณแม่ ที่ให้ความรู้ทางธรรม ทำให้เขาหูตาสว่างขึ้น และเห็นว่าเป็นเวลานานพอสมควรแล้ว จึงยกมือไหว้คุณพ่อคุณแม่ขอปลีกตัวไปอ่านหนังสือ ปล่อยให้คุณพ่อคุณแม่คุยกันตามลำพัง

คำถามประจำบท

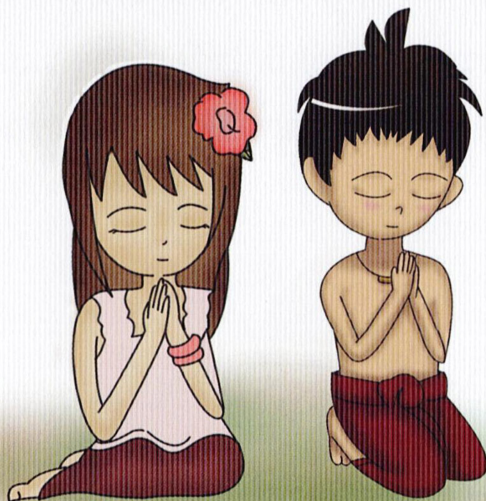
๑. มงคล หมายถึงอะไร?

๒. ปี ๒๕๓๕ ราชบัณฑิตยสถานได้มีการประกวดแต่งหนังสือสอนพระพุทธศาสนาแก่เด็กในหัวข้อธรรมเรื่องอะไร?

๓. ที่ว่านิพพานเป็นบรมสุขนั้นเพราะอะไร?

๔. ปรินิพพาน หมายถึงอะไร?

๕. "อโหสุขํ อโหสุขํ" (อะโหสุขัง อะโหสุขัง) แปลว่าอะไร?

บทที่ ๒

เป้าหมายของชีวิต

วันนี้เป็นวันอาทิตย์ หลังจากรับประทานอาหารเช้าแล้ว พ่อแม่ลูกมานั่งสนทนากันที่ห้องรับแขกตามเดิม

“คุณพ่อครับ ผมอยากจะฟังเรื่องการทำนิพพานให้แจ้งต่ออีกครั้งครับ” สมศักดิ์ขอร้องคุณพ่อ

ชำนาญหันหน้าไปทางนิตยาแล้วเอ่ยขึ้น

“ให้คุณแม่อธิบายให้ฟังบ้างก็จะดี เพราะเมื่อคืนนี้ก่อนนอน พ่อเห็นคุณแม่เขาอ่านหนังสือเรื่องนี้อยู่” นิตยายิ้มรับด้วยความเต็มใจแล้วเอ่ยขึ้นว่า

“ในสังคมของมนุษย์ปัจจุบันนี้ พระพุทธศาสนาวางเป้าหมายของชีวิตไว้ ๓ ระดับคือ ระดับพื้นฐาน ระดับกลาง และระดับสูงสุด

เป้าหมายระดับที่ ๑ คือ ระดับพื้นฐาน คือความสำเร็จแห่งชีวิตของมนุษย์ ที่ยังมีกิเลสและกองทุกข์ ต้องการมีลาภ ยศ สรรเสริญ สุข มีชีวิตครอบครัวที่ดีงาม มีหน้าที่การงานที่มั่นคง มีฐานะที่เป็นปึกแผ่นร่ำรวย มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และพยายามยึดคุณธรรม ๔ ประการ คือ

๑. ขยันทำมาหาเลี้ยงชีพอย่างสุจริต

๒. รู้จักเก็บหอมรอมริบ

๓. คบมิตรที่ดีมีการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน

๔. ไม่ใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย

เพียงเท่านี้ก็เรียกว่าบรรลุเป้าหมายของชีวิตระดับนี้แล้ว ในฐานะที่เป็นปุถุชนคนหนึ่ง”

“คำว่า **ปุถุชน** หมายถึงอะไรครับคุณแม่”

“**ปุถุชน** คือคนที่หนาแน่นไปด้วยกิเลส คือ โลภ โกรธ หลง เป็นคนที่มีกิเลสมาก หมายถึงเป็นคนธรรมดาทั่วๆ ไป ซึ่งยังไม่เป็นอริยบุคคลหรือพระอริยะ”

“เป้าหมายระดับที่ ๒ เล่าครับคุณแม่” สมศักดิ์ถามด้วยความสนใจ

“**เป้าหมายระดับที่ ๒** คือ เป้าหมายระดับกลาง ในระดับนี้หมายถึงคนที่มีพื้นฐานของระดับต้นด้วย นอกนั้นก็ยังมีความเจริญทางด้านคุณธรรมด้วยคือ ไม่ใช่มีฐานะร่ำรวยอย่างเดียว แต่ต้องบำเพ็ญตนให้เป็นคนดีมีคุณธรรมด้วย คือต้องประกอบไปด้วยคุณธรรม ๓ ประเภท ได้แก่

๑. ประเภทที่เป็นความงาม คือ มีความอ่อนโยน พูดจาไพเราะ และมีความนุ่มนวลของจิตใจ เช่น มีความเมตตากรุณาช่วยเหลือเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน

๒. ประเภทที่เป็นความเข้มแข็งของจิตใจ มีขันติคือความอดทน มีวิริยะคือความเพียร มีจิตใจแน่วแน่มั่นคงในการประกอบคุณงามความดี มีความละอายและเกรงกลัวในการทำบาปทำความชั่ว

๓. ประเภทที่เป็นความปลอดโปร่งผ่อนคลายแห่งจิตใจ มีความสุข มีจิตใจผ่องใสและเบิกบาน

คนที่มีชีวิตมาถึงระดับนี้ก็นับว่าประสบความสำเร็จเป็นที่น่าพอใจ และเรียกว่าเป็นกัลยาณปุถุชน คือ หมายถึงคนธรรมดาที่มีความประพฤติดีมีคุณธรรมสูง

ส่วนอีกเป้าหมายหนึ่ง คือ เป้าหมายระดับที่ ๓ เป็นเป้าหมายระดับสูงสุด คือ นิพพาน หมายถึงการดับกิเลสได้หมดโดยสิ้นเชิง พระพุทธเจ้าทรงชี้ว่าถ้าจะให้ดีแล้วมนุษย์ควรก้าวไปถึงระดับนี้แต่ถ้าบารมียังไม่แก่กล้าพอจะเอาเพียง ๒ ระดับต้นก่อนก็ได้ แล้วค่อยๆ เพิ่มคุณงามความดีไปทีละขั้นๆ เมื่อถึงเวลาก็จะถึงจุดหมายปลายทางเอง เหมือนในเวลาที่เราหุงข้าว เมื่อยกหม้อข้าวขึ้นตั้งไฟข้าวจะร้อนขึ้นทีละน้อยๆ จนถึงขั้นสูงสุด ข้าวก็จะสุกมีกลิ่นหอมหวนชวนรับประทาน”

ชำนาญฟังภรรยาอธิบายด้วยความสนใจ แล้วจึงกล่าวเสริมขึ้น

"เพื่อจะให้เข้าใจดีขึ้นอีก พ่อจะอธิบายถึงเรื่องของมนุษย์ประเภทต่างๆ ให้ฟัง *มนุษย์ แปลว่า 'ผู้มีจิตใจสูง'* ได้แก่เป็นผู้ที่มีความเมตตากรุณา รู้จักคิดหาเหตุผล แต่มนุษย์ก็หาได้ปฏิบัติตนสมกับที่ตนเป็นมนุษย์ไม่ ท่านจึงจัดมนุษย์ออกเป็น ๕ ประเภท คือ

๑. มนุษย์สัตว์นรก คือ คนที่ต้องเดือดร้อนต่างๆ อยู่ไม่เป็นสุข แม้จะมีเงินทองมากมายสักเท่าใด ก็อยู่ไม่สุข โกรธคนโน้น โกรธคนนี้ ด่าว่าคนโน้น ด่าว่าคนนี้อยู่ร่ำไป

๒. มนุษย์ดิรัจฉาน คือ คนที่ประพฤติตนเยี่ยงสัตว์เดรัจฉาน นึกจะทำอะไรก็ทำตามใจชอบ มีความหลงผิดเห็นสิ่งที่ชั่วเป็นของดี เช่นดื่มสุรายาเมา แล้วก็นอนกลางถนนหนทาง ทะเลาะวิวาท ตบตีกันเยี่ยงสัตว์เดรัจฉาน

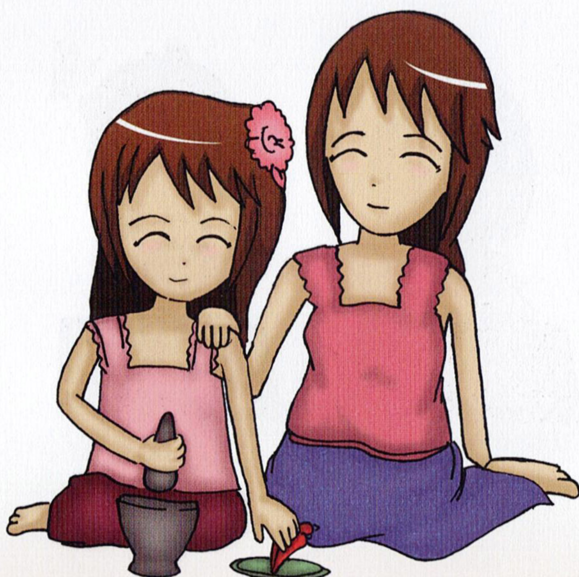
๓. มนุษย์เปรต คือ คนที่มีความอยากความหิวอยู่เสมอ ไม่รู้จักอิ่ม ไม่รู้จักพอ มีความโลภเป็นที่ตั้ง

๔. มนุษย์ที่เป็นมนุษย์ คือ เป็นผู้ที่มีจิตใจสูง เป็นผู้ที่มีความเมตตากรุณา รู้จักคิดหาเหตุผล เป็นคนที่มีความเกรงกลัว และละอายต่อการประกอบความชั่ว

๕. มนุษย์เทวดา คือ มนุษย์ที่ประพฤติดีประพฤติชอบ ช่วยเหลือเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น มีจิตใจบริสุทธิ์ปราศจากความโลภ โกรธ หลง อยู่ในโลกนี้ด้วยความเป็นสุข

เมื่อรู้เช่นนี้แล้ว เราก็ควรสำรวจดูตัวเราเองว่า เราเป็นมนุษย์ประเภทไหน หรือชอบเป็นมนุษย์ประเภทไหน ถ้าเห็นว่าสิ่งใดไม่ดีก็พยายามละเสีย ประพฤติแต่ความดี และรักษาความดีไว้ให้มั่นคง กระทำตัวให้ถึงเป้าหมายระดับสูง คือ นิพพาน หมายถึงการดับกิเลส คือ โลภ โกรธ หลง ได้โดยสิ้นเชิง การบรรลุมรรคผลนิพพานนั้นเป็นความสุขชั้นสูงสุดในทางพระพุทธศาสนา"

นิตยาเห็นว่าใกล้เวลารับประทานอาหารกลางวันแล้ว จึงออกไปประกอบอาหาร สมศักดิ์ก็ไปช่วยคุณแม่ด้วย

คำถามประจำบท

๑. พระพุทธศาสนาวางเป้าหมายชีวิตไว้กี่ระดับ คือระดับอะไรบ้าง?

๒. เป้าหมายระดับพื้นฐานยึดถือธรรมอะไรบ้าง?

๓. คำว่า ปุถุชน หมายความว่าอะไร?

๔. คุณธรรมประเภทที่มีความงามได้แก่อะไร?

๕. มนุษย์สัตว์นรก หมายความว่าอย่างไร?

บทที่ ๓

กิเลส

วันนี้เป็นวันพระและตรงกับวันอาทิตย์ด้วย พ่อแม่และลูกจึงพากันไปทำบุญตักบาตรที่วัด เมื่อกลับมาถึงบ้านแล้วก็นั่งพักสนทนากันที่ห้องรับแขกตามเคย นิตยาทำน้ำส้มคั้นแช่เย็นมาให้สามีและบุตรดื่ม

"ขอบใจมากนะน้อง กำลังกระหายน้ำอยู่พอดี ชื่นใจจริงๆ" นิตยายิ้มรับคำชมของสามี และกล่าวขึ้นว่า

"แต่พระท่านว่าไม่มีอะไรที่จะชื่นใจสุขใจเท่ารสพระธรรมนะคะคุณพี่"

"ถ้าอย่างนั้นก็มานั่งฟังเรื่องการทำพระนิพพานให้แจ้งกันอีกไหม" ชำนาญหันไปถามภรรยาและลูก

"ดีครับคุณพ่อ" สมศักดิ์รีบตอบ

"ดีค่ะคุณพี่" นิตยากล่าวเสริม

"พระพุทธเจ้าทรงค้นพบว่าจิตของคนเรานี้ ถูกห่อหุ้มด้วยกิเลส คือ ความโลภ ความโกรธ ความหลงอย่างหนาแน่น และได้ทรงค้นพบว่ามีวิธีการอย่างหนึ่งที่จะทำให้กิเลสออกจากจิตใจ ก็ด้วยการเห็นอริยสัจ ซึ่งมีอยู่ข้อหนึ่ง คือ มรรคที่ประกอบด้วยองค์ ๘ ถ้าใครปฏิบัติได้

ถูกต้องสมบูรณ์ดังกล่าวแล้ว กิเลสก็จะค่อยๆ หมดไปจากจิต และจิตก็จะบริสุทธิ์ผุดผ่องขึ้นตามลำดับ จนกระทั่งพ้นจากกิเลสโดยเด็ดขาดได้ในที่สุด เมื่อถึงขั้นนี้แล้วจิตจะเป็นธรรมชาติ บริสุทธิ์อย่างแท้จริง ซึ่งเรียกว่า นิพพาน พระพุทธเจ้ามิได้กำหนดว่านิพพานอยู่บนฟ้าหรือมีดินแดนอยู่ ณ ที่ใด”

“**กิเลส** หมายถึงอะไรครับคุณพ่อ”

“**กิเลส** คือ สิ่งที่ทำให้จิตใจเศร้าหมอง กิเลสเป็นสภาวะที่ชั่วต่ำอันฝังอยู่ในจิต พระพุทธศาสนาถือว่ากิเลสเป็นภัยร้ายแรงแห่งจิตเพราะทำให้คนตัดสินใจทำความผิด ทำให้จิตไม่อาจบรรลุนิพพานได้ และทำให้จิตต้องเวียนว่ายตายเกิดไม่สิ้นสุด กิเลสแยกออกได้เป็น ๓ สาย คือ

- สายความโลภ
- สายความโกรธ
- สายความหลง

แต่ละสายมีกิเลสอยู่ ๓ ชนิด คือ หยาบ กลาง และละเอียด ผู้ที่เต็มไปด้วยกิเลสหยาบ เรียกว่า ปุถุชน ผู้ที่ชนะกิเลสได้ เรียกว่า อริยชน”

นิตยาได้กล่าวเสริมสามีขึ้นอีกว่า

"กิเลสนั้นถือว่าเป็นสิ่งที่ร้ายแรงมาก คือ เป็นเครื่องกั้นไม่ให้เดินทางไปสู่พระนิพพานได้ ฉะนั้นเราจึงต้องระวังให้ดี อย่าให้กิเลสมาครอบงำจิตใจเราได้ เปรียบเหมือนโรคเอดส์ ซึ่งเป็นโรคร้ายแรงในปัจจุบันนี้ เราจึงต้องระวังรักษาตัวอย่าให้เป็นโรคเอดส์ได้ กิเลสเปรียบเหมือนงูที่มีพิษ ซึ่งสามารถทำอันตรายชีวิตเราได้ จึงต้องระมัดระวังเป็นอย่างมาก"

"คำว่า **ความโลภ** หมายความว่าอย่างไรครับแม่"

"**ความโลภ** คือ ความอยากได้ในทางทุจริตคือในทางไม่ชอบไม่ถูก โลภเป็นกิเลสชนิดหนึ่ง และเป็นเหตุให้คนกระทำความผิด กระทำความชั่ว เช่น เห็นเขามีเงินมีทองก็อยากได้เป็นของตัว จึงไปทำโจรกรรมลักของเขาขโมยของเขา นับว่าพวกนี้เป็นภัยอย่างร้ายแรงต่อสังคมมากที่สุด แต่ยังมีผู้เข้าใจผิดว่า ความอยากได้อะไรมากๆ เป็นความโลภ ที่ถูกแล้วความโลภไม่เกี่ยวกับการอยากได้มากหรือได้น้อย แต่เป็นความอยากที่แฝงไปด้วยความทุจริตทางที่ไม่ถูกไม่ควรเท่านั้น การที่ลูกอยากจะเรียนหนังสือให้เก่งสอบได้คะแนนสูงๆ ได้ระดับ ๓ ระดับ ๔ ลูกตั้งใจและขยันในการเล่าเรียนอย่างที่ลูกกระทำอยู่ทุกวันนี้ ไม่ถือว่าเป็นความโลภ

มีอยู่อีกคำหนึ่งที่มักมีคนเข้าใจผิด คือ คำว่าสันโดษ ซึ่งหมายถึงความยินดีกับของของตน ความพอใจ อิ่มใจ รักใคร่สิ่งที่เป็นของตน เช่น รักชาติของตน รักบุตรภรรยา สามีของตน รักหน้าที่ของตน รักพ่อแม่พี่น้องของตน รักเกียรติของตน เหล่านี้เรียกว่า สันโดษเบื้องต้น แต่ก็ยังมีผู้เข้าใจผิดว่า สันโดษคือ ความมักน้อยไม่อยากได้อะไรมาก”

ชำนาญพอใจในความเฉลียวฉลาดของภรรยาของเขาที่อธิบายได้ชัดเจน เขาจึงกล่าวเสริมขึ้นอีกว่า

“มีตัวอย่างของผู้ที่ไม่มีความโลภและได้รับความยกย่องจากสาธุชนทั่วไป คือ ข่าวสมเด็จพระสังฆราชประทานรางวัลให้เด็กหญิงผู้ซื่อตรง และได้ลงในนิตยสาร ‘ช่อฟ้า’ ของมูลนิธิอภิธรรมมหาธาตุวิทยาลัยเดือนกันยายน ๒๕๓๔ มีข้อความดังนี้

นายสัมพันธ์ เศษแสงศรี อาจารย์ใหญ่โรงเรียนบ้านหนองไผ่ ต.หนองไผ่ อ.ธวัชบุรี จ.ร้อยเอ็ด เปิดเผยตามที่มีสื่อมวลชนได้เสนอข่าว เด็กหญิงทิพวรรณ สารทอง นักเรียนชั้น ป.๖ ของโรงเรียนบ้านหนองไผ่ เก็บเงินซึ่งพ่อค้ารับซื้อหมูทำหล่นไว้ ที่หน้าปั๊มน้ำมันหน้าโรงเรียน จำนวน ๓๕,๐๐๐ บาท ได้แล้วส่งคืนเจ้าของ ซึ่งเจ้าของก็มอบเงินจำนวน ๕ บาท เป็นรางวัลความทราบถึง นายโกวิท มะลิซ้อน

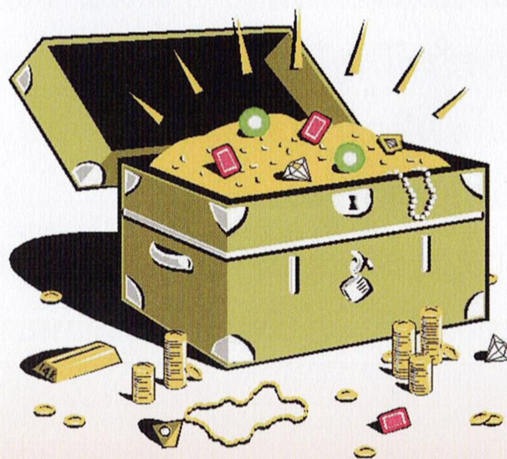
หน.ปอ.ธวัชบุรี จึงได้มีประกาศเกียรติคุณ ด.ญ.ทิพวรรณ สารทอง ต่อมาโรงเรียนบ้านหนองไผ่ได้รับแจ้งจาก ร.อ.อุส่าห์ ทุมมา รองเลขาธิการพุทธสมาคมแห่งประเทศไทยว่า คณะกรรมการพุทธสมาคมฯ ได้ทราบคุณงามความดีของ ด.ญ.ทิพวรรณ จึงได้ให้ทุนการศึกษาจำนวน ๑,๒๐๐ บาท และกราบทูล สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ประทานรางวัลเป็นเข็มกลัดพระนามย่อ 'ญ.ส.ส.' เพื่อเป็นสิริมงคลแก่วงศ์ตระกูลของ ด.ญ.ทิพวรรณ สารทอง และโรงเรียน

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากสภาพครอบครัวของ ด.ญ.ทิพวรรณ สารทอง ยากจนมาก แต่เป็นเด็กที่ชอบทำบุญ สปช.จึงได้อนุมัติทุนการศึกษาให้อีก ๒,๐๐๐ บาท ตั้งแต่ชั้น ป.๖ จนกระทั่งจบการศึกษาชั้นมัธยม นอกจากนี้ บรรดาข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ในจังหวัด และประชาชนที่ได้ทราบข่าว ก็ได้พากันบริจาคเงินทุนการศึกษา และซ่อมแซมบ้านที่มีสภาพทรุดโทรมให้

นี่ก็เป็นตัวอย่างของผู้ที่ทำความดีชนะกิเลส คือ ความโลภ และขอฝากข้อเตือนใจแก่ผู้ที่มีกิเลสหนาไว้ดังนี้ด้วย

ยศและลาภหายไปไม่ได้แน่
เว้นเสียแต่ต้นทุนบุญกุศล
ต้องทิ้งสมบัติทั้งหลายให้ปวงชน
ร่างของตนเขายังเอาไปเผาไฟ
อันความตายชายนารีหนีไม่พ้น
จะมีจนก็ต้องวายตายเป็นผี
ถึงแสนรักก็ต้องร้างห่างทันที
ไม่วันนี้ก็วันหน้าจริงหนาเรา"

เมื่อได้เวลารับประทานอาหารกลางวัน พ่อแม่ลูกจึงพากันไปรับประทานอาหาร ซึ่งแม่ได้เตรียมไว้พร้อมแล้ว

คำถามประจำบท

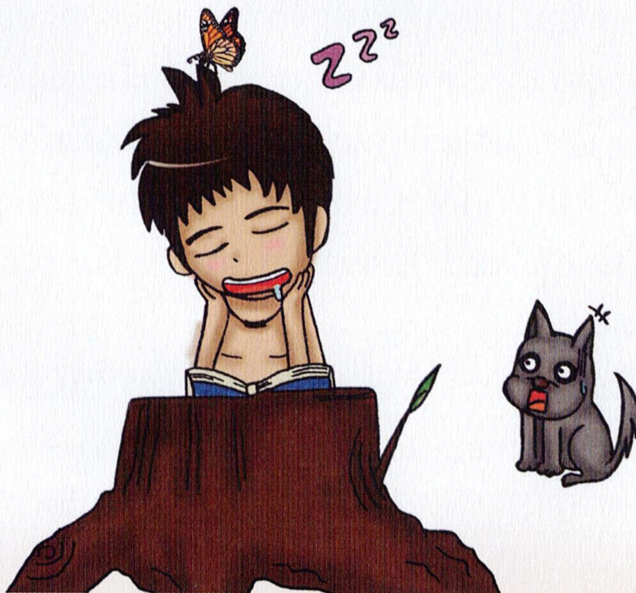
๑. กิเลส ๓ สายได้แก่อะไรบ้าง?

๒. ผู้ที่ชนะกิเลสได้เรียกว่าอะไร?

๓. วิธีการที่จะทำให้กิเลสออกจากจิต ทำได้โดยวิธีไหน?

๔. ความโลภ หมายถึงอะไร?

๕. ด.ญ.ทิพวรรณ สารทอง กระทำความดีอย่างไร?

บทที่ ๔

พระอินทร์ก็ช่วยไม่ได้

เมื่อรับประทานอาหารกลางวันแล้วก็มานั่งสนธนาธรรมกันต่ออีก

"**ความโกรธ**เล่าครับคุณพ่อเป็นอย่างไรครับ" สมศักดิ์เอ่ยขึ้นก่อน

"**ความโกรธหรือโทสะ**นั้นคือความคิดร้าย คิดที่จะทำลายผู้ที่ตนโกรธ เช่น คิดจะด่า คิดจะฆ่า คิดจะทำให้เขาเดือดร้อน และได้รับทุกข์ต่างๆ นานา ท่านเปรียบความโกรธว่าเป็นไฟชนิดหนึ่ง เพราะเมื่อมีความโกรธเกิดขึ้นแล้ว ย่อมแผดเผาใจให้เร่าร้อน ธาตุไฟในตัวกำเริบแรงขึ้น ทำให้รู้สึกร้อนทั่วปลายประสาทที่อ่อน และผลที่สุดหากยั้งไม่อยู่ก็จะนำความเดือดร้อนมาสู่ตน ครอบครัวและสังคม

ในชีวิตประจำวันจะเห็นได้ว่า การที่พี่น้องพ่อแม่และเพื่อน ต้องทะเลาะเบาะแว้งตบตีกันก็เพราะความโกรธเป็นเหตุ บางทีเพียงแต่ขับรถปาดหน้ากัน เฉี่ยวกันเล็กน้อยก็กลายเป็นเรื่องใหญ่โตถึงกับทำลายชีวิตกันก็มี จึงควรระงับความโกรธไว้ คนที่โกรธง่ายจะดูหน้าตาเคร่ง-

เครียดไม่น่าคบค้าสมาคมด้วย ส่วนคนที่ใจเย็น ใจดี ระงับความโกรธได้เป็นอย่างดีจะดูหน้าตายิ้มแย้มแจ่มใส หน้าตาอิ่มเอิบ ไม่แก่ง่าย”

“**ความหลง**เล่าครับ เป็นอย่างไรครับคุณแม่”

“**ความหลงหรือโมหะ**นั้น คือ อาการที่จิตมืดมนไม่รู้จักผิดชอบชั่วดี ไม่รู้จักบาปจักบุญ ส่วนความไม่รู้วิชาการต่างๆ นั้นไม่ถือว่าเป็นโมหะ ฉะนั้นคนที่มีความรู้สูงๆ หรือคนที่ร่ำรวยเงินทอง แต่จิตใจหยาบช้าไม่รู้จักบาปบุญคุณโทษ ยกตนข่มท่านก็ถือว่าตกอยู่ในโมหะ ไม่ถือว่าเป็นคนดีดังแม่จะเล่านิทานธรรมคดีเรื่อง ‘พระอินท์ก็ช่วยไม่ได้’ ให้ฟังดังนี้”

นานแล้วมีเทพบุตรคนหนึ่ง หมดบุญถึงคราวจะต้องจุติจากสรวงสวรรค์มาบังเกิดเป็นมนุษย์แต่โดยเหตุที่เทพ-บุตรตนนี้เกิดอยู่ในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์มาช้านาน ไม่อยากจะจากที่ที่ตนเคยอยู่ จึงจะตัดสินใจไปเฝ้าพระอินทร์ผู้เป็นจอมเทพในดาวดึงส์พิภพ ครั้นไปถึงก็กราบทูลพระอินทร์ว่า

‘ข้าแต่จอมเทพผู้เป็นใหญ่ บัดนี้ข้าพระพุทธเจ้าหมดบุญในการที่จะเป็นเทพ อยู่ต่อไปไม่ได้อีกแล้ว จำเป็นจะต้องจุติลงไปเกิดเป็นมนุษย์ ข้าพระพุทธเจ้ามีความอาลัยอาวรณ์ในสรวงสวรรค์นี้เหลือเกิน ไม่อยากจะจุติไปบังเกิดในเมืองมนุษย์เลย’

ท้าวสักรินทร์เทวราช มีพระราชดำรัสว่า 'ไม่ได้ๆ เจ้าหมดบุญแล้ว จะอยู่ต่อไปไม่ได้ ต้องจุติลงทันทีและจะต้องจุติในวันนี้ด้วย ผู้ที่หมดบุญแล้วจะเป็นใครก็ตามต้องจุติทันที ไม่มีอะไรที่จะมามีอำนาจบังคับให้ยับยั้งได้ แม้เราผู้เป็นจอมเทพเมื่อหมดบุญแล้ว ก็ต้องจุติเหมือนกัน'

'ถ้าเช่นนั้นข้าพระพุทธเจ้าจะขอพรสักสองสามข้อได้ไหม'

'ได้ ขออะไรก็ขอมา จะหมดเวลาแล้ว รีบขอได้เลย'

'ข้อหนึ่ง ขอให้ข้าพระพุทธเจ้าได้จุติลงไปบังเกิดเป็นลูกเศรษฐีมหาศาล

ข้อสอง ขอให้จอมเทพได้ดูแลปกปักรักษา

ข้อสาม ขอให้จอมเทพช่วยเหลือเมื่อตกทุกข์ได้ยาก'

เทพบุตรก็จุติลงมาเกิดในครรภ์ของเศรษฐีนี ภรรยามหาธนะเศรษฐี เมื่อคลอดจากครรภ์มารดาแล้วมีนามปรากฏว่า 'มหาธนะเศรษฐีบุตร'

เมื่อมหาธนะเศรษฐีบุตรมีวัยพอที่จะเข้าศึกษาในโรงเรียน ก็ไม่ยอมไปโรงเรียน โดยอ้างว่าโรงเรียนอยู่ไกลบ้าน เศรษฐีจึงจ้างครูชั้นดีมาสอนที่บ้าน ครูก็เอาใจใส่ในการสั่งสอนเป็นอย่างดี เพื่อชื่อเสียงและเป็นเกียรติแก่ตน กระทำตนให้สมกับที่ได้ชื่อว่าเป็นครู ด้วยความเข้มงวดกวดขัน

มหาธนะเศรษฐีบุตรอย่างเคร่งครัด ครูคนนี้สอนอยู่ได้ไม่เท่าไร ก็ถูกมหาธนะเศรษฐีบุตรแจ้งบิดาให้ไล่ออก

เศรษฐีผู้เป็นพ่อก็เชื่อไล่ครูออกไป หาครูใหม่มาแทน ครูที่มาแทนก็ดำเนินปฏิบัติเช่นครูคนก่อน ก็ถูกไล่ออกอีกเช่นกัน

สุดท้ายเศรษฐีจึงไปจ้างครูคนใหม่มาอีก ครูคนใหม่นี้อยู่บ้านใกล้เรือนเคียงกับเศรษฐีรู้นิสัยใจคอของมหาธนะ-เศรษฐีบุตรดี การสั่งสอนก็โอนอ่อนผ่อนตาม ลูกเศรษฐีอยากเล่นก็ปล่อยให้เล่นทั้งๆ ที่ยังเป็นเวลาเรียน ลูกเศรษฐีอยากเลิกเรียนก่อนเวลาก็ให้เลิกเรียน

ผลสุดท้ายความเสียหายก็ตกอยู่กับลูกเศรษฐี คือ อ่านหนังสือไม่ออก มีนิสัยเกียจคร้าน มีความหลงผิด ประพฤติตัวต่ำช้า เช่น เป็นนักเลงสุรา นักเลงผู้หญิง นักเลงการพนัน และคบคนชั่วเป็นมิตร ความเลวร้ายของลูกเศรษฐีนี้ทำให้เศรษฐีและภรรยาซึ่งเป็นพ่อแม่ต้องตรอมใจตาย

ชั่วระยะเวลาไม่นานลูกเศรษฐีก็ผลาญทรัพย์มรดกไปจนหมดสิ้น เหลือแต่บ้านและที่ดินที่อาศัยอยู่เท่านั้น เขาแหงนหน้ามองดูพระอินทร์ คิดว่าตอนนี้พระอินทร์ควรจะลงมือช่วยได้แล้ว ทำไมจึงไม่ช่วย เขาคิดว่าก็เพราะเรา

ยังมีบ้าน และที่ดินเหลืออยู่เล็กน้อย ยังไม่หมดตัวดีจึงยังไม่ช่วย

ในที่สุดเขาก็ขายบ้านและขายที่ดิน ซึ่งเป็นสมบัติชิ้นสุดท้ายเอาเงินทองมาใช้จนหมดสิ้น เมื่อหมดแล้วก็แหงนหน้าขึ้นไปดูพระอินทร์ พระอินทร์ก็ทรงมองดูเขา แต่เป็นการมองอย่างเฉยเมย เขารู้สึกโกรธพระอินทร์มาก จึงใช้วาจาหยาบคายในใจว่า พระอินทร์หนาพระอินทร์ เรานึกว่าจะเป็นเทพเจ้าแห่งความเมตตากรุณา ที่แท้คือจอมเทพแห่งความโกหกมดเท็จ ขอให้จอมมดเท็จนี้จงถึงแก่ความพินาศ ในที่สุดเขาก็หมดแรงลงนอนแหงนหน้าแล้วสาปแช่งพระอินทร์ต่างๆ นานา พระอินทร์ทรงทราบความในใจ ก็เสด็จลงมาประทับใกล้ๆ เขา เขาจึงกล่าวว่า

"ลงมาทำไมเล่าจอมเทพเจ้าแห่งความโกหกมดเท็จ"

"ทำไมเจ้าจึงกล่าวอย่างนี้"

"จะไม่ให้กล่าวอย่างนี้แล้วจะให้กล่าวอย่างไรล่ะ"

"เจ้าพูดไม่ถูก เราไม่ได้โกหกมดเท็จ เราปฏิบัติตามสัญญาทุกประการ"

"ปฏิบัติตามสัญญาอย่างไร"

"ข้อแรก เราให้เจ้าได้เกิดเป็นลูกเศรษฐี ข้อที่สองเราก็คอยดูแลเจ้าแล้ว มีข้อสุดท้ายข้อเดียวเท่านั้น ที่เรา

ยังมิได้ช่วยเหลือ ข้อสุดท้ายนี้ เราเตรียมช่วยเหลือเจ้าตลอดเวลา แต่เจ้าไม่ช่วยตัวเองต่างหาก ตามธรรมดาเราผู้เป็นจอมเทพจะช่วยใครนั้น ผู้นั้นต้องทำงานทำการ เช่น ทำนา ทำสวน ค้าขาย หรือรับราชการ เราก็จะได้ช่วยให้เจริญในอาชีพนั้นยิ่งๆ ขึ้น แต่นี่เจ้าไม่ได้ทำอะไรเลย เราจึงไม่รู้จะช่วยตรงไหน”

พอตรัสเสร็จพระอินทร์ก็เสด็จขึ้นสรวงสวรรค์ มหาธนะเศรษฐีบุตรก็สิ้นลมหายใจ ตายไปเกิดในนรกอเวจีเพราะโทษที่ล้างผลาญพ่อแม่”

เมื่อเล่าจบแล้ว นิตยาได้ย้อนถามลูกว่า

“ลูกคิดว่ามหาธนะเศรษฐีบุตรต้องประสบความพินาศเพราะอะไรจ๊ะ”

“เพราะความโมหะ คือ ความหลงผิด ไม่รู้จักผิดชอบชั่วดี ไม่รู้จักบาปบุญคุณโทษครับคุณแม่”

ทั้งพ่อและแม่ยิ้มชอบใจในความเฉลียวฉลาดของลูก ชำนาญจึงยกบทกวีนิพนธ์ขึ้นมากล่าวเป็นข้อเตือนใจดังนี้

"อันคนดี มิใช่ดี ที่มีทรัพย์
มิใช่นับ พงศ์พันธุ์ ชันษา
คนดีนั้น ดีด้วยการ งานนานา
ที่อุตส่าห์ ตั้งใจ ใฝ่ต่องาน"

เมื่อน้อยเรียนเร่งรู้ วิชา
ครั้นใหญ่หาทรัพย์มา สู่เหย้า
เมื่อกลางแสวงบุญมา ธรรมชอบ
ครั้นแก่แรงวอกเว้า ห่อนได้เป็นการ

พระพุทธเจ้าและพระอรหันตสาวกท่านจึงได้ปฏิบัติโดยการดับกิเลส คือ โลภ โกรธ หลง ซึ่งเป็นกองทุกข์โดยสิ้นเชิง เพื่อบรรลุพระนิพพานอันเป็นความสุขสูงสุดในทางพระพุทธศาสนา พวกเราที่เป็นบุคคลธรรมดาทั่วไปก็สามารถนำมาปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้"

ก่อนที่จะแยกกันไปทำธุระส่วนตัว สมศักดิ์ได้ยกมือไหว้กล่าวขอบพระคุณ คุณพ่อคุณแม่ที่ได้ให้ความรู้อันเป็นแสงสว่างในการดำเนินชีวิตแก่เขา

คำถามประจำบท

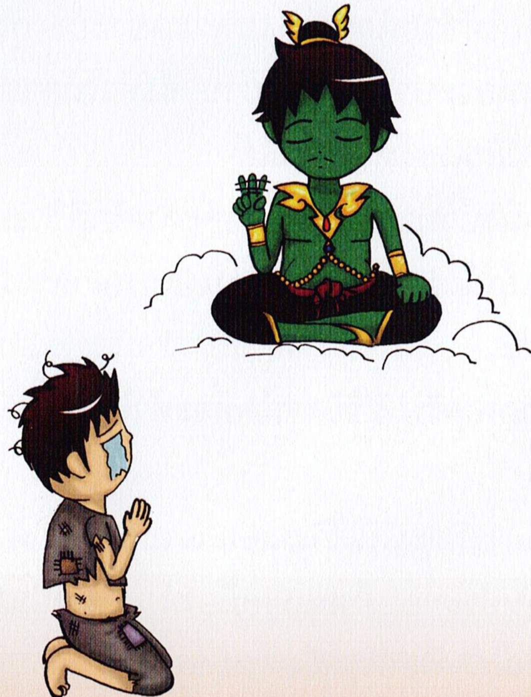
๑. ทำไมบางคนจึงดูหน้าตาอิ่มเอิบไม่แก่ง่าย?

๒. โมหะ คืออะไร?

๓. ทำไมพระอินทร์จึงไม่ช่วยมหาธนะเศรษฐีบุตร?

๔. เมื่อมหาธนะเศรษฐีบุตรตายไปแล้วไปเกิดที่ไหน? เพราะอะไร?

๕. ทำไมมหาธนะเศรษฐีบุตร จึงต้องประสบความพินาศ?

บทที่ ๕

การเห็นอริยสัจ

วันนี้วันที่ ๒๓ ตุลาคม เป็นวันปิยมหาราช ทางราชการหยุด ๑ วัน พ่อแม่ลูกพากันไปถวายบังคมพระบรมรูปทรงม้า ที่ลานพระบรมรูปทรงม้า หน้าพระที่นั่งอนันตสมาคม เสร็จจากกระทำพิธีแล้ว รีบกลับบ้านด้วยเกรงว่าจะเปียกฝน เพราะระยะนี้ฝนตกชุกมาก ชำนาญได้เตือนลูกให้ช่วยตักขยะ เฉพาะอย่างยิ่ง ถุงพลาสติกอย่าให้อุดท่อระบายน้ำหน้าบ้าน ซึ่งทำให้การระบายน้ำไม่สะดวก เป็นเหตุให้น้ำท่วมได้

เมื่อถึงบ้านแล้ว นิตยาและสมศักดิ์ช่วยกันเอาน้ำอ้อยที่แช่เย็นไว้มาดื่มกัน และนั่งสนทนาธรรมที่ห้องรับแขกตามเดิม

"คุณพ่อครับ มีวิธีการใดที่จะทำให้กิเลสออกจากจิตได้บ้างครับ"

"วิธีการที่จะทำให้กิเลสออกจากจิตได้ ก็ด้วยการเห็นอริยสัจ อันประกอบด้วยมรรคมีองค์ ๘ ซึ่งเป็นทางปฏิบัติตนที่ดำเนินไป เพื่อบรรลุถึงทางนิพพาน"

“การเห็นอริยสัจ ผมพอมีความรู้อยู่บ้างแล้ว แต่อยากจะให้คุณพ่ออธิบายเพิ่มเติมอีก เพื่อเป็นการศึกษาเพิ่มเติม และทบทวนความรู้ที่มีอยู่”

“**อริยสัจ** คือความจริงอย่างประเสริฐ ความจริงของพระอริยะ ความจริงที่ทำให้คนเป็นอริยะมี ๔ อย่างคือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ และมรรค บุคคลได้เห็นธรรม คือ อริยสัจได้อย่างสมบูรณ์ย่อมได้บรรลุมรรคผลนิพพาน ซึ่งเป็นความสุขชั้นสูงในทางพระพุทธศาสนา”

ข้อ ๑. ทุกข์ ได้แก่ความลำบาก ความทนได้ยาก ความทนอยู่ในสภาพเดิมไม่ได้ หมายถึงความไม่สบายกายไม่สบายใจ คือ ทั้งทุกข์กาย และทุกข์ใจนั่นเอง ได้แก่

๑. ความเกิดเป็นทุกข์

๒. ความแก่เป็นทุกข์

๓. ความตายเป็นทุกข์

๔. ความโศก ความร่ำไรรำพัน ความไม่สบายกาย ความไม่สบายใจ ความคับแค้นใจ เป็นทุกข์

๕. ความประสบกับสิ่งที่ไม่เป็นที่รักเป็นทุกข์

๖. ความพลัดพรากจากสิ่งที่รักเป็นทุกข์

๗. มีความปรารถนาแล้วไม่ได้สมหวังเป็นทุกข์

๘. ขันธ์ ๕ ที่ยึดไว้เป็นทุกข์

ขันธ์ ๕ คือเบญจขันธ์ ได้แก่รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ หมายความว่า ตัวของเราซึ่งประกอบด้วยขันธ์ ๕ นี้ ถ้าเรายึดไว้ก็เป็นทุกข์ ถ้ายึดถือไว้มากก็ยิ่งเป็นทุกข์มาก พระอรหันต์ท่านไม่ยึดถือ ท่านปล่อยวาง ท่านจึงไม่มีความทุกข์เลย

เราดูละครเรื่องสี่แผ่นดิน อันเป็นบทประพันธ์ของ พลตรี ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช แม่พลอยซึ่งเป็นตัวเอกของเรื่องต้องได้รับทุกข์โศกเศร้า ก็เพราะประสบกับปัญหาทุกข์ในรูปแบบต่างๆ นั่นเอง

ข้อ ๒. สมุทัย คือ เหตุให้เกิดทุกข์ ได้แก่ ตัณหา ความทะยานอยาก และอย่าเข้าใจผิดว่าเรื่องตัณหาเป็นเรื่องความกำหนัดยินดีในกามารมณ์ทางเพศอย่างเดียว ตัณหานี้ พระพุทธเจ้าทรงจำแนกไว้ ๓ ประการ คือ

(๑) กามตัณหา คือ อยากได้ในอารมณ์ที่น่ารักใคร่ ตามองรูปที่สวยงาม ก็เกิดความพอใจรักใคร่ เช่น หนุ่มๆ ที่คลั่งรักดาราจนเรื่องราวเป็นคดีความถึงตำรวจ หูได้ยินเสียงไพเราะก็พอใจ เช่นพวกที่ไปหลงใหลเสียงอันไพเราะของนักร้อง จมูกได้ดมกลิ่นหอมก็พอใจ ลิ้นได้ลิ้มอาหารอร่อยๆ ก็ยินดีพอใจในรสอาหารนั้น บางคนจะรับประทานก๋วยเตี๋ยวสักชามก็ต้องขับรถไปรับประทานไกลๆ เสียเวลา

เสียค่าใช้จ่าย และทำให้การจราจรติดขัดอีกด้วย

(๒) **ภวตัณหา** คือ ความอยากเป็นนั่นเป็นนี่ เมื่อได้สิ่งใดสมความปรารถนาแล้ว ก็อยากให้สิ่งที่ได้มานั้นอยู่กับตนเป็นเวลานานไม่อยากให้เสื่อมสลายไป เช่น เคยเป็นคนที่มีตำแหน่งใหญ่โต มีอำนาจก็อยากจะอยู่ในตำแหน่งนั้นตลอดไป ถ้าออกจากตำแหน่งแล้ว เกรงว่าจะไม่มีอำนาจ จึงทำให้เป็นทุกข์

(๓) **วิภวตัณหา** คือความทะยานอยากในความไม่มีไม่เป็น คือ อยากไม่เป็นนั่นไม่เป็นนี่ อยากตายเสีย ไม่อยากเกิดอีก อยากพรากพ้นไปจากภาวะที่ตนเกลียดชังไม่ปรารถนา เช่น บางครอบครัวแต่งงานมีลูกแล้ว เมื่อมีสิ่งใดไม่เป็นที่พอใจ แทนที่จะถนอมรักษาน้ำใจกัน กลับหย่าขาดจากกัน ทำให้ครอบครัวแตกแยก พ่อแม่ลูกต้องแยกกันอยู่

ตัณหาเปรียบเหมือนเชื้อโรค ที่ทำให้เราเกิดเป็นโรคต่างๆ จึงต้องหาทางกำจัดป้องกัน

บุคคลผู้ที่ดับตัณหาได้ คือ ผู้บรรลุธรรมสูงสุดในพระพุทธศาสนา คือ พระนิพพาน ได้แก่ พระพุทธเจ้าและพระอรหันตสาวก ฉะนั้นเราจึงควรปฏิบัติตามคำสั่งสอนของท่าน

ข้อ ๓. นิโรธ คือ ความดับทุกข์ดับกิเลสได้สิ้นเชิง เป็นภาวะปลอดทุกข์ เพราะไม่มีทุกข์ที่จะเกิดขึ้นได้ หมายถึงพระนิพพาน ซึ่งเป็นหลักธรรมสูงสุดในพระพุทธศาสนา เช่น พระพุทธเจ้าได้ตรัสรู้บรรลุพระนิพพาน พระอรหันต-สาวกได้บรรลุพระนิพพาน หมายความว่า ท่านดับกิเลสตัณหาซึ่งเป็นเหตุให้เกิดทุกข์โดยสิ้นเชิง จิตของท่านจึงปราศจากความทุกข์ ความเร่าร้อน มีแต่ความสงบสุขเยือกเย็นอย่างเดียว ไม่มีความทุกข์เหลืออยู่เลย เหมือนกองไฟที่ลุกไหม้ร้อนแรง เมื่อถูกดับให้สิ้นเชื้อไฟแล้ว ก็จะเหลือแต่ความเย็น เมื่อดับทุกข์ทางจิตได้อย่างสิ้นเชิงก็จะบรรลุถึงความสุขสูงสุด คือ พระนิพพานซึ่งจัดเป็นยอดของความสุข

ข้อ ๔. มรรค เป็นทางปฏิบัติตนเพื่อดำเนินไปถึงที่หมายสูงสุดในพระพุทธศาสนา คือ บรรลุเป้าหมายถึงพระนิพพานซึ่งเป็นความดับทุกข์ อริยมรรค คือ ทางดำเนินไปสู่ความดับทุกข์นั้น พระพุทธเจ้าได้ทรงจำแนกไว้ว่าประกอบด้วยองค์ ๘ ประการคือ

องค์ประกอบประการที่ ๑ สัมมาทิฏฐิ ได้แก่ความเห็นชอบ หมายความว่ามีความเห็นถูกต้อง เห็นอริยสัจสี่ เห็นตามไตรลักษณ์ คือ ความไม่เที่ยง ความเป็นทุกข์

ความไม่ใช่ตัวตน และเห็นเรื่องสงสารวัฏ คือ ท่องเที่ยวเวียนว่ายตายเกิดอยู่ซ้ำแล้วซ้ำเล่า เมื่อเป็นนักเรียนก็ตั้งใจศึกษาเล่าเรียนและระลึกถึงบุญคุณของพ่อแม่ครูบาอาจารย์ เพราะท่านเป็นผู้มีพระคุณอย่างสูง และก็หาทางตอบแทนบุญคุณท่าน

องค์ประกอบประการที่ ๒ สัมมาสังกัปปะ ได้แก่ความดำริชอบ มีความคิดถูกต้อง คิดนึกตรึกตรองในเรื่องที่ดีงาม ดำริในการที่ไม่พยาบาท ไม่เบียดเบียน ไม่มุ่งร้ายใคร ดำริในการที่จะออกจากกาม เมื่อเป็นนักเรียนก็ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน ปฏิบัติหน้าที่ของตนให้ครบถ้วน ไม่ชิงสุกก่อนห่าม คือไม่เกี่ยวข้องในเรื่องชู้สาว เพราะยังไม่ถึงวัยอันสมควร

องค์ประกอบประการที่ ๓ สัมมาวาจา ได้แก่การเจรจาชอบ การเจรจาถูกต้อง พูดแต่คำที่ดีงาม ซึ่งเรียกว่าวจีสุจริต หมายความว่าประพฤติดีทางวาจามี ๔ ประการ คือ

(๑) เว้นจากการพูดเท็จ คือพูดแต่ความจริง

(๒) เว้นจากการพูดส่อเสียด พูดแต่ถ้อยคำที่ทำให้คนรักใคร่สามัคคีกัน

(๓) เว้นจากการพูดคำหยาบ คือพูดแต่คำสุภาพอ่อนโยนอ่อนหวาน

(๔) เว้นจากการพูดคำเพ้อเจ้อพูดแต่ถ้อยคำที่มีสารประโยชน์แก่ผู้ฟัง

เมื่อเป็นนักเรียนก็ต้องพูดจาสุภาพไพเราะอ่อนหวานกับผู้ใหญ่ พ่อแม่ ครูบาอาจารย์ และแม้แต่เพื่อนนักเรียนด้วยกัน จึงจะทำให้มีคนรักใคร่ปรารถนาจะคบค้าสมาคมด้วย”

ชำนาญเห็นว่าตนเองพูดมานานพอสมควรแล้ว จึงย้อนถามลูกว่า

“พ่อพูดมานานแล้ว ไม่ทราบว่ามีอะไรสงสัยหรือไม่”

“ไม่มีครับคุณพ่อ เพราะเรื่องที่คุณพ่ออธิบายมานี้ผมเคยรู้เรื่องอยู่บ้างแล้ว ครั้งนี้จึงเป็นการเพิ่มเติม และทบทวนความรู้เดิม”

นิตยาเห็นว่าลูกตั้งใจฟังดีจึงเอ่ยขึ้นว่า

“เรื่องเกี่ยวกับสัมมาวาจานี้ แม่มีนิทานธรรมะจะเล่าให้ฟังสักเรื่องหนึ่ง ลูกอยากจะฟังไหม”

“อยากฟังครับคุณแม่ ผมอยากฟังนิทานอยู่แล้ว ยิ่งนิทานธรรมะยิ่งชอบ”

ชำนาญหัวเราะชอบใจ จึงพูดเสริมขึ้นว่า

“ดีแล้วให้คุณแม่เขาเล่าเรื่องนี้ให้ฟัง เพราะคุณแม่เขาเป็นคนพูดจาไพเราะอ่อนหวานอยู่แล้ว ใครๆ เขาก็ชมกันทั้งนั้น”

นิตยายิ้มรับคำชมด้วยความภาคภูมิใจ แล้วเล่านิทานธรรมะ เรื่องโคนันทวิศาลให้ลูกฟังมีเรื่องราวดังนี้

สมัยหนึ่งเมื่อพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จประทับอยู่ในพระเชตวันวิหาร ได้สดับเหตุที่ภิกษุ ๖ รูป ทะเลาะกันด่าว่ากันด้วยคำหยาบคายต่างๆ ด่ากระทบไปถึงแม้กระทั่งพวกภิกษุผู้มีศีล จึงทรงรับสั่งให้เรียกภิกษุ ๖ รูปนั้นมาเฝ้าแล้วตรัสถามว่า พวกเธอทะเลาะกันแล้วด่ากันด้วยถ้อยคำหยาบคายต่างๆ จริงหรือ เมื่อภิกษุเหล่านั้นรับว่าจริงพระเจ้าข้า จึงทรงติเตียนแล้วตรัสสอนภิกษุเหล่านั้นว่า ภิกษุทั้งหลาย คนที่กล่าววาจาหยาบย่อมฉิบหาย ใครๆ ก็ไม่ชอบฟังวาจาหยาบ อย่าว่าแต่มนุษย์เลย แม้แต่สัตว์ดิรัจ-ฉานก็ไม่อยากฟังเช่นกัน สัตว์ดิรัจฉานทำให้เจ้าของถึงความพินาศ เพราะเหตุที่พูดคำหยาบก็เคยมีมาแล้ว

ต่อจากนั้นพระองค์จึงได้ทรงนำเรื่องโคนันทวิศาลมาเล่าให้ภิกษุพวกนั้นฟัง มีใจความว่า

สมัยเมื่อพระเจ้าแผ่นดินทรงพระนามว่า คันธาระเสวยราชย์อยู่ในตักสิลานคร แคว้นคันธาระ พระสัมมา-สัมพุทธเจ้าครั้งเสวยชาติเป็นพระโพธิสัตว์ได้เกิดในกำเนิดโคพราหมณ์คนหนึ่งได้เอามาเลี้ยงไว้ตั้งแต่สมัยยังเป็นลูกโคอ่อนๆ พร้อมกับตั้งชื่อให้ว่า "ลูกโคนันทวิศาล" แล้วได้เลี้ยงดูเป็นอย่างดีเหมือนกับเลี้ยงบุตร ลูกโคนันทวิศาลได้

เจริญเติบโตมาตามลำดับ จนเป็นพ่อโคนันทวิศาล เป็นโคที่ทรงกำลังมหาศาลอย่างไม่มีโคตัวอื่นในเขตชมพูทวีปจะเทียมได้

ต่อมาวันหนึ่ง พ่อโคนันทวิศาลสำเหนียกถึงอุปการ-คุณที่พราหมณ์เคยมีแก่ตนว่า พ่อพราหมณ์คนนี้เป็นผู้มีคุณแก่เราเหลือเกินเคยเลี้ยงเรามาด้วยความลำบาก กระไรหนอ เราจึงจะได้ตอบแทนค่าที่พราหมณ์เลี้ยงดูเราบ้าง ทันใดนั้นพ่อโคนันทวิศาลคิดได้ว่า เราจะให้พ่อพราหมณ์ของเราไปท้าพนันเข็นสัมภาระกับโควินทกเศรษฐี แล้วเราจะแสดงกำลังให้พราหมณ์ของเราได้รับชัยชนะ ครั้นคิดอย่างนี้แล้วจึงพูดกับพ่อพราหมณ์ของตนว่า พ่อพราหมณ์ท่านจงไปพูดอวดท่านโควินทกเศรษฐีว่า โคนันทวิศาลของพ่อพราหมณ์มีกำลังกว่าโคของใครๆ สามารถฉุดเกวียนที่ผูกติดกันตั้งร้อยเล่มไปได้อย่างสบาย แล้วท้าพนันทรัพย์กับโควินทกเศรษฐีสักพันกหาปณะ (กหาปณะหนึ่งเท่ากับเงินไทย ๔ บาท)

ครั้นพ่อพราหมณ์ได้ฟังอุบายจากโคของตนแล้วจึงเข้าไปสนทนากับโควินทกเศรษฐีเชิงจะชวนพนันว่า ท่านเศรษฐี ในพระนครนี้ โคที่มีกำลังมากๆ ของใครมีบ้างไหม พอเศรษฐีได้ฟังคำนี้เข้าก็รีบตอบทันทีว่า มีถมไปพราหมณ์

แต่โคตัวที่เก่งกว่าใครๆ คือโคของเราเอง พราหมณ์พูดขึ้นอีกว่า โคที่ว่าเก่งกว่าโคของผมจะมีอยู่หรือ เศรษฐีได้ฟังเข้าเลยท้าพนันทันทีว่า ถ้าอย่างนั้นเรามาพนันกันดีกว่าจะได้รู้ว่าโคของใครกันแน่เป็นโคทรงพลัง พราหมณ์รับท้าทันทีโดยเล่นเดิมพันฝ่ายละพันกหาปณะ ส่วนเกมการเล่นคือ ให้โคฉุดเกวียนที่บรรทุกทรายและกรวดจนเต็มตั้งร้อยเล่มที่ผูกติดกัน ลากไปจนกว่าเกวียนเล่มสุดท้ายไปถึงจุดที่เกวียนเล่มแรกหยุดก่อนฉุดลาก

ต่อจากนั้น ทั้งเศรษฐีและพราหมณ์ก็ให้คนบรรทุกเกวียนร้อยเล่มให้เต็มด้วยทราย กรวดและหิน ผูกเรียงติดกันไว้เป็นแนวยาว เสร็จแล้วพราหมณ์จึงอาบน้ำให้โค ให้กินอาหารและน้ำอย่างสมบูรณ์ประดับตกแต่งอย่างสวยงามที่คอเต็มไปด้วยพวงมาลัย นำไปเทียมเข้าที่แอกเกวียนเล่มแรก ส่วนพราหมณ์ขึ้นนั่งบนแอก ชูปฏักร้องด้วยเสียงอันดังว่า ลากไปอ้ายโคโกง ลากไปอ้ายโคโกง

โคนันทวิศาล ซึ่งมีกำลังพร้อมที่จะฉุดเกวียนไปได้อย่างสบาย แต่เมื่อพราหมณ์ได้พูดคำหยาบกับตนว่า อ้ายโคโกง อ้ายโคโกง จึงหมดกำลังใจ เพราะตนมิใช่โคโกง จึงทำทีฉุดไม่ไหวแล้วยืนนิ่งอยู่ เศรษฐีเห็นว่าโคนันทวิศาลลากไม่ไหว จึงร้องด้วยความดีใจว่า ไชโยเราชนะแล้ว เรา

ชนะแล้ว พร้อมกับรับเงินเดิมพันมาไว้ในมือแล้วกลับไปอย่างผู้ชนะ

ส่วนพราหมณ์ ทั้งอาย ทั้งเสียใจ ทำหน้าเศร้า ปล่อยโคให้หนีไปแล้วกลับไปนอนระทมทุกข์อยู่ที่บ้าน วันหนึ่งโคนันทวิศาลเที่ยวหากินไป ไปเจอพราหมณ์ระทมทุกข์เศร้าอยู่จึงถามว่า พ่อพราหมณ์ท่านหลับสบายดีหรือ พราหมณ์พูดอย่างไม่พอใจนักว่า คนที่ถูกหลอกให้เสียหน้าและเสียทรัพย์อย่างเราจะหลับลงหรือ โคนันทวิศาลจึงพูดว่า พ่อพราหมณ์ระยะกาลที่ข้าพเจ้าอยู่กับท่าน ท่านเคยเห็นข้าพเจ้าประพฤติตัวเป็นโคโกงบ้างไหม พราหมณ์ตอบว่าไม่เคยเห็น โคจึงถามขึ้นอีกว่า เมื่อข้าพเจ้าไม่เคยเป็นโคโกงและกำลังจะทำงานที่สำคัญให้ท่าน ทำไมท่านจึงพูดคำหยาบกับข้าพเจ้าว่า อ้ายโคโกงเล่า นั้นมันเป็นความผิดของท่านเอง คำหยาบเป็นคำบั่นทอนกำลังใจมิใช่หรือ คำไพเราะจับใจเท่านั้น จึงจะเป็นคำเสริมกำลังใจ ท่านไปพนันใหม่เถิด ขอให้พนันสักสองพันกหาปณะ แต่ขออย่างเดียว ท่านอย่าเรียกข้าพเจ้าว่า อ้ายโคโกงก็แล้วกัน

พราหมณ์ฟังแล้ว จึงไปท้าพนันกับเศรษฐีอีกครั้งหนึ่ง ใช้เกมพนันและกติกาเดิม แต่เพิ่มเดิมพันเป็นสองพันกหาปณะ ครั้นเตรียมการบรรทุกเกวียนจัดตั้งไว้พร้อมแล้ว พราหมณ์จึงจูงโคที่ตัวตกแต่งดีแล้วเข้าไปเทียมที่แอกเกวียน

เล่มแรก ตนเองขึ้นนั่งบนแอกเอามือลูบหลังโคพลางพูดว่า ลากไปเถิดพ่อตัวดี ลากไปเถิดพ่อตัวดี โคนันทวิศาลได้ฟังคำไพเราะมีกำลังฉุดลากเกวียนตั้ง ๑๐๐ เล่ม ที่เต็มด้วยหินกรวด และทราย ไปได้ถึงที่ด้วยการดึงเพียงครั้งเดียวเท่านั้น ทำให้พราหมณ์ผู้เป็นเจ้าของชนะการพนันได้ทรัพย์ที่เสียไป และกำไรที่พนันกันตลอดทั้งทรัพย์อื่นที่ผู้อื่นให้ด้วยการแสดงความดีใจด้วย

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าครั้นตรัสเล่านิทานนี้แล้ว จึงตรัสบอกแก่ภิกษุเหล่านั้นว่า เห็นไหมภิกษุ พราหมณ์เสียพนันเพราะพูดคำหยาบ แต่ได้ทรัพย์กลับมาเพราะคำไพเราะจับใจ ขึ้นชื่อว่า คำหยาบเป็นคำที่ผู้ฟังไม่พอใจ มีผลเสียหายแก่ผู้พูดเอง ครั้นแล้วจึงทรงบัญญัติสิกขาบทเกี่ยวกับเรื่องนี้ แล้วตรัสสอนเป็นพระคาถาไว้ว่า

บุคคลพึงกล่าวแต่คำเป็นที่น่าพอใจเท่านั้น
ไม่พึงกล่าวคำที่ไม่น่าพอใจในกาลไหนๆ
เมื่อพราหมณ์กล่าวคำน่าพอใจ
โคนันทวิศาลก็ฉุดลากเกวียนตั้งร้อยเล่มไปได้
ทำให้พราหมณ์ได้รับทรัพย์มากมาย
ทั้งมีความดีใจเพราะได้ทรัพย์นั้นๆ

พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ครั้นตรัสคาถานั้นแล้วจึงตรัสประมวลชาดกว่า พราหมณ์ในกาลนั้น คือพระอานนท์สาวกของเรา ส่วนโคนันทวิศาลคือ เราผู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้เอง” (นนฺทิวิสาลชาดก)

ชำนาญได้กล่าวเสริมภรรยาของเขาอีกว่า

“นิทานธรรมะเรื่องนี้ เป็นเครื่องสอนใจได้ดีมาก มีประโยชน์อย่างมากที่จะนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน ยิ่งชีวิตของคนในกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีพลเมืองอยู่อย่างแออัด ย่อมต้องมีเรื่องกระทบกระทั่งกันขึ้นเป็นธรรมดา ถ้าเราใช้สัมมาวาจาต่อกันแล้ว เรื่องใหญ่ก็จะกลายเป็นเรื่องเล็กและให้อภัยกันได้ในที่สุด”

เมื่อได้เวลารับประทานอาหารกลางวัน นิตยาได้จัดอาหารมารับประทานกันด้วยความเอร็ดอร่อย

คำถามประจำบท

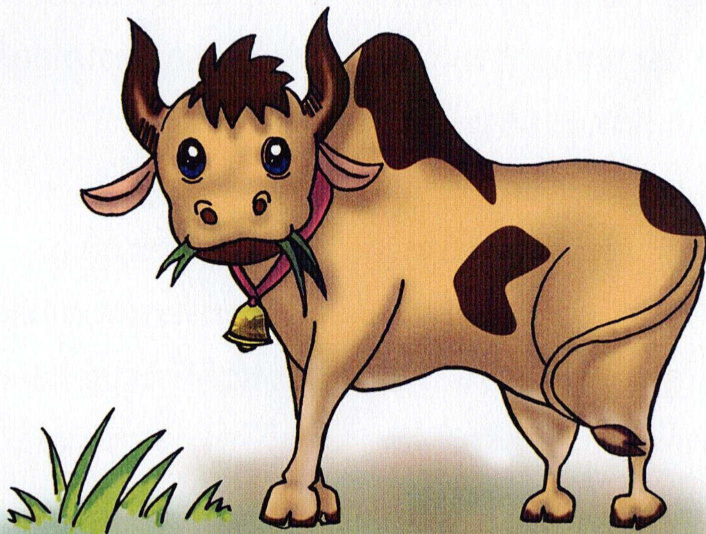
๑. อริยสัจ คืออะไร? มีกี่อย่าง ได้แก่อะไรบ้าง?

๒. สงสารวัฏ หมายถึงอะไร?

๓. สัมมาวาจาได้แก่อะไร? มีกี่ประการ? คืออะไรบ้าง?

๔. โคนันทวิศาลมีคุณสมบัติอย่างไร?

๕. ครั้งแรกทำไมพราหมณ์จึงเสียพนัน แต่ก็ได้ทรัพย์กลับมาเพราะอะไร?

บทที่ ๖

การทำพระนิพพานให้แจ้ง

หลังจากรับประทานอาหารกลางวันแล้ว พ่อแม่ลูกก็มานั่งสนทนากันตามเดิม

"ขอความกรุณาให้คุณแม่ช่วยอธิบายองค์ประกอบของมรรคประการต่อไปอีกครับ"

"ได้ซิลูก ขอบใจมากจ้ะ ที่ลูกสนใจ" นิตยายิ้มชอบใจ

องค์ประกอบประการที่ ๔ คือ สัมมากัมมันตะ ได้แก่ การงานชอบ การทำงานที่ดี ประกอบการงานที่ถูกต้องในกายสุจริต ๓ อย่าง คือ

(๑) เว้นจากการเบียดเบียนทำลายชีวิตผู้อื่น

(๒) เว้นจากการลักทรัพย์ ฉ้อโกงทรัพย์ของผู้อื่น

(๓) เว้นจากการผิดประเวณีในบุตรภรรยา สามีผู้อื่น

ลูกเป็นนักเรียนก็ต้องไม่ประพฤติชั่วทางกาย เช่น ไม่ฆ่าสัตว์ ไม่ลักทรัพย์ ไม่ประพฤติผิดทางกามารมณ์ จึงได้ชื่อว่าดำเนินชีวิตในทางที่ถูกต้อง

องค์ประกอบประการที่ ๕ สัมมาอาชีวะ ได้แก่ การสร้างชีวิตชอบ หมายความว่าหาเลี้ยงชีพโดยชอบธรรมใน

ทางสุจริตในทางถูกต้อง เว้นจากมิจฉาชีพคืออาชีพในทางผิดศีลธรรม ผิดกฎหมาย พระพุทธเจ้าและพระอรหันตสาวกท่านแสวงหาปัจจัยสำหรับดำรงชีวิต เช่น เครื่องนุ่งห่ม อาหารมาบริโภคเลี้ยงชีวิตในทางสุจริตไม่หลอกลวงหรือเบียดเบียนชาวบ้าน เมื่อเราปฏิบัติตามคำสอนของพระองค์ ท่านก็จะทำให้เราได้รับแต่ความสุข ความเจริญ

องค์ประกอบประการที่ ๖ สัมมาวายามะ ได้แก่ ความพยายามชอบ คือ เพียรพยายามในทางที่ถูก ประกอบความเพียรในทางที่ชอบ มี ๔ ประการ คือ

(๑) เพียรระวังความชั่ว คือ ป้องกันความชั่วไม่ให้เกิดขึ้น

(๒) เพียรละความชั่ว คือ พยายามละความชั่วที่เกิดขึ้นแล้ว

(๓) เพียรบำเพ็ญความดี คือ พยายามสร้างความดีที่ยังไม่เคยมีให้มีขึ้น

(๔) เพียรรักษาความดี คือ รักษาความดีที่มีอยู่แล้วไม่ให้เสื่อมไป

พระพุทธเจ้าและพระอรหันตสาวก ท่านได้นำมาปฏิบัติอย่างสมบูรณ์ จึงสามารถบรรลุนิพพาน อันเป็นความสุขสูงสุดในพระพุทธศาสนา

เมื่อลูกเป็นนักเรียนต้องการเรียนให้สำเร็จ ต้องมี **อิทธิบาทธรรม ๔ ประการ** คือ

(๑) ฉันทะ มีความรักในวิชาที่ศึกษาเล่าเรียนนั้น

(๒) วิริยะ มีความขยันหมั่นเพียรในวิชาที่ศึกษาเล่าเรียนนั้น

(๓) จิตตะ มีใจฝักใฝ่อยู่แต่ในวิชาที่ศึกษาเล่าเรียนนั้น

(๔) วิมังสา มีความหมั่นทบทวนวิชาที่ได้ศึกษาเล่าเรียนแล้วนั้น หมายความว่า

เรียนเก่ง เพราะใจรัก

เรียนมาก เพราะอยากดี

เรียนเด่น เพราะเป็นศรี

เรียนดี เพราะมีเพียร

องค์ประกอบประการที่ ๗ สัมมาสติ ได้แก่ ความระลึกชอบ หมายความว่า ผู้ปฏิบัติธรรมตั้งสติให้ระลึกชอบ ฝึกสติให้ถูกวิธี บำเพ็ญสติปัฏฐาน คือ การตั้งสติกำหนดพิจารณาสิ่งทั้งหลายให้รู้เห็นเท่าทันตามความเป็นจริง ไม่ถูกครอบงำด้วยความยินดียินร้ายที่ทำให้มองเห็นผิดไปตามอำนาจกิเลสมี ๔ อย่างด้วยกัน คือ

(๑) การตั้งสติกำหนดพิจารณากาย ซึ่งกำลังเคลื่อนไหว

(๒) การตั้งสติกำหนดพิจารณาเวทนา คือ ความรู้สึก

สุขทุกข์ ได้แก่ความรู้สึกสุขสบาย ความรู้สึกไม่สบาย และความรู้สึกไม่สุขไม่ทุกข์

(๓) การตั้งสติกำหนดพิจารณาจิต คือ พิจารณาจิตของตนว่ากำลังคิดดีหรือคิดชั่วอย่างไร

(๔) การตั้งสติกำหนดพิจารณาธรรม คือ พิจารณาว่าขณะนี้มีธรรมประเภทใดเกิดขึ้นในใจของตน คือ เป็นฝ่ายดีหรือฝ่ายชั่ว

พระพุทธเจ้าและพระอรหันตสาวกท่านได้มีความรู้สึกชอบอย่างสมบูรณ์ ท่านจึงได้บรรลุถึงพระนิพพานอันเป็นความสุขสูงสุดในพระพุทธศาสนา ลูกเป็นนักเรียนก็ต้องมีสติระลึกชอบในเวลากระทำกิจการต่างๆ เช่น พิจารณาว่าการกระทำของเรานั้นเป็นผลดีผลร้ายแก่ตัวเรา ต่อพ่อแม่ ต่อโรงเรียน และประเทศชาติของเราอย่างไรบ้าง

องค์ประกอบประการที่ ๘ สัมมาสมาธิ ได้แก่ความตั้งใจชอบ หมายความว่า ผู้ปฏิบัติธรรมทำสมาธิถูกต้อง คือการฝึกจิตใจสงบแน่วแน่ ไม่ฟุ้งซ่าน มีความตั้งมั่นแห่งจิต มีจิตกำหนดแน่วแน่อยู่ในสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะ

พระพุทธศาสนายกย่องว่า จิตประเสริฐกว่ากาย เพราะกายเป็นผู้ปฏิบัติตามคำสั่งของจิต จิตเป็นผู้นำ ฉะนั้น ความสุขทางใจดีกว่าความสุขทุกชนิด ดังที่พระพุทธเจ้า

ตรัสว่า *“ความสุขอย่างอื่นที่จะยิ่งไปกว่าความสงบไม่มี”* การฝึกจิตในพระพุทธศาสนาเรียกว่า *จิตตภาวนา* คือ การอบรมจิต หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ***กรรมฐาน***

กรรมฐานในพระพุทธศาสนามี ๒ ชนิด คือ

(๑) สมถกรรมฐาน คือ การทำใจให้สงบจากกิเลส ได้แก่ การทำสมาธินั่นเอง

(๒) วิปัสสนากรรมฐาน คือ การฝึกจิตให้รู้แจ้งเห็นจริงจนทำลายกิเลสได้ และวิปัสสนากรรมฐานนี้ มีเฉพาะในพระพุทธศาสนาเท่านั้น

การทำให้แจ้งซึ่งนิพพาน คือ การบรรลุนิพพาน และการพิจารณานิพพาน การบรรลุนิพพานก็คือบรรลุอรหัตผลนั่นเอง ผู้ใดทำให้แจ้งซึ่งนิพพานผู้นั้นก็เป็นพระอรหันต์ การบรรลุนิพพานต้องอาศัยการพิจารณานิพพาน มีวิปัสสนาญาณ คือ ความรู้ที่ทำความเห็นแจ้งให้เกิด หรือความรู้ที่เป็นเหตุให้เกิดความเห็นจริง มีหลักการ ๙ ประการ คือ

(๑) คำนึงเห็นความเกิดและความดับแห่งสังขาร แปรเป็นอื่น ไม่คงที่ตายตัว ลักษณะไม่เที่ยงปรากฏให้เห็นตามความเป็นจริง ไม่มีใครบังคับได้คือ เมื่อมีการเกิดก็ต้องมีการแก่ มีการตายในที่สุด

(๒) หยั่งเห็นเฉพาะความดับของสังขารเด่นชัดขึ้นมาว่า สังขารทั้งปวงล้วนจะต้องแตกสลายไปทั้งหมด เห็นสังขารที่ยังไม่แตกว่าจะแตก ที่ยังไม่ดับว่าจะดับ เห็นสังขารเป็นทุกข์

(๓) หยั่งเห็นสังขารปรากฏโดยอาการเป็นของน่ากลัว เพราะสังขารนั้นล้วนแต่จะต้องแตกสลายไป ไม่ปลอดภัยทั้งสิ้น ด้วยรู้สึกว่าสังขารในอดีตดับแล้วในปัจจุบันกำลังดับในอนาคตก็จะดับ เหมือนคนแลเห็นหลุมถ่านที่ไฟกำลังลุกโชน ๓ หลุม ที่ประตูเมือง เมื่อมีคนตกลงไปจักได้รับทุกข์มิใช่น้อย

(๔) คำนึงเห็นโทษของสังขารว่ามีข้อบกพร่องระคนด้วยทุกข์ เช่น เห็นสังขารปรากฏเหมือนเรือนถูกไฟไหม้ เห็นว่าเป็นของน่ากลัว

(๕) หยั่งรู้เห็นสังขารทั้งปวงว่า เป็นของน่าเบื่อหน่าย ไม่น่าไยดีเลย เห็นความไม่เกิดขึ้นของสังขารเป็นของปลอดโปร่ง เหมือนสีหราชแม้ถูกจับขังไว้ในกรงทองก็เบื่อหน่าย ไม่ยินดีอยู่ในกรงทอง มุ่งมั่นอยู่แต่ในป่าหิมพานต์

(๖) คำนึงด้วยใคร่จะพ้นจากสังขารไปเสีย อยากไปให้พ้นสังขารทั้งปวง อยากหนีจากสิ่งซึ่งนับว่าเป็นสังขารทั้งหมด ด้วยเห็นว่าเป็นสิ่งที่น่าเบื่อหน่ายเหมือนปลาที่ติด

อยู่ในข่าย กบอยู่ในปากงู ช้างติดหล่มลึก ทหารถูกข้าศึกล้อม ทั้งนี้และทั้งนั้นล้วนแต่ต้องการหนีให้พ้นจากศัตรูทั้งสิ้น

(๗) คำนึงพิจารณาหาทางใคร่จะพ้นไป เหมือนคนดึงหัวงูขึ้นดูรู้ว่างูก็หวาดกลัว เห็นโทษของสังขาร เหมือนคนเห็นโทษที่จับงู เห็นความหน่ายในสังขาร เหมือนคนหน่ายในการจับงู ใคร่จะปล่อยวางสังขาร ดุจคนใคร่จะปล่อยงู

(๘) คำนึงพิจารณาวางเฉยในสังขารโดยความเป็นกลางต่อสังขาร ไม่ยินดียินร้ายในสังขาร วางใจไม่ยึดมั่นว่าเราว่าของเรา

(๙) คำนึงพิจารณาการหยั่งรู้อริยสัจ พิจารณาสังขารเห็นว่าไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา

การบรรลุนิพพานอาศัยวิปัสสนาญาณ ๙ เป็นหลักการ ใช้ปรีชาชาญสอดส่องค้นคว้าหาเหตุผลเกี่ยวกับสังขารให้รู้เห็นแจ่มชัดเป็นอย่างๆ ด้วยเห็นว่าสังขารเกิดและดับ เห็นเฉพาะความดับ เห็นเป็นของน่ากลัว เห็นโทษเห็นด้วยความเบื่อหน่าย เห็นใคร่จะพ้นไป เห็นเพื่อจะหาทางพ้น ความวางเฉยเป็นกลางต่อสังขาร และเพื่อการหยั่งรู้อริยสัจ ทั้ง ๔ ประการนี้ คือ การทำให้แจ้งซึ่ง

นิพพานที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ในมงคลสูตรว่า 'การทำพระนิพพานให้แจ้งเป็นมงคลสูงสุด,"

นิตยาเห็นว่าลูกฟังอยู่นานแล้ว จึงย้อนถามว่า

"ลูกมีอะไรสงสัยบ้างไหมจ๊ะ"

"ผมอยากจะถามคุณแม่ว่าทำอย่างไรจึงจะมีความจำดีและเรียนหนังสือเก่งครับคุณแม่"

"เรื่องนี้แม่อยากจะให้คุณพ่อเขาอธิบาย เพราะคุณพ่อเป็นคนที่เรียนหนังสือเก่งมาก แม่ภูมิใจในคุณสมบัติข้อนี้ของคุณพ่ออยู่เสมอ" นิตยากล่าวพร้อมกับชำเลืองไปทางสามี

ชำนาญหัวเราะชอบใจภรรยาที่ภูมิใจในตัวเขา และอยากให้ลูกเรียนหนังสือเก่งเหมือนเขา

"ต้องพยายามฝึกใจให้มีสมาธิไม่ฟุ้งซ่าน จะทำให้เรียนหนังสือได้ผลดี มีความจำแม่นยำ มีสติสมบูรณ์ ทำอะไรก็ไม่ค่อยผิดพลาด การฝึก จะบริกรรมพุทโธ กำหนดลมหายใจ หรือตั้งใจระลึกถึงคุณพระศรีรัตนตรัยก็ได้ สำหรับลูก กำลังเป็นนักเรียน ควรใช้เวลาฝึกอย่างน้อย ๑๐ - ๑๕ นาที จะทำในห้องเรียนก็ได้

เป็นที่น่าปลาบปลื้มใจว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงเล็งเห็นความสำคัญในเรื่องปฏิบัติธรรม จึงทรงมี

พระราชศรัทธาในการสร้างศาลาปฏิบัติธรรมขึ้นที่วัดปทุมวนาราม ถนนพระรามที่ ๑ เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร เพื่อให้พุทธศาสนิกชนได้มีสถานที่ปฏิบัติธรรม จึงเป็นที่มาของ 'โครงการสร้างศาลาพระราชศรัทธา' โดยสร้างให้แล้วเสร็จในวันเฉลิมพระชนมพรรษาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช คือ วันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๔

พระพุทธเจ้าและพระอรหันตสาวกท่านปฏิบัติในอริยมรรคข้อนี้ได้อย่างสมบูรณ์ยิ่ง ท่านจึงได้บรรลุถึงพระนิพพานอันเป็นความสุขสูงสุดในพระพุทธศาสนา"

เมื่อเห็นว่าเป็นเวลานานพอสมควรแล้ว สมศักดิ์ได้กล่าวขอบพระคุณคุณพ่อคุณแม่พร้อมกับยกมือไหว้ แล้วแยกตัวไปอ่านหนังสือทบทวนวิชาที่ได้เล่าเรียนมา

คำถามประจำบท

๑. เมื่อนักเรียนต้องการเรียนให้สำเร็จต้องมีอิทธิบาทธรรม ๔ ประการ ได้แก่อะไรบ้าง?

๒. พระพุทธศาสนายกย่องว่าจิตประเสริฐกว่ากายนั้นเพราะอะไร?

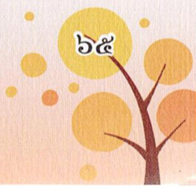
๓. วิปัสสนาญาณคืออะไร?

๔. ทำอย่างไรจึงจะมีความจำดี และเรียนหนังสือเก่ง?

๕. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเล็งเห็นความสำคัญในเรื่องปฏิบัติธรรม จึงทรงสร้างอะไรขึ้นที่ไหน?

บทที่ ๗

ภาวะแห่งนิพพาน

วันนี้เป็นวันอาทิตย์ หลังจากรับประทานอาหารเช้าแล้ว พ่อแม่ลูกได้มานั่งสนทนากันตามเดิม

"ผมอยากให้คุณพ่อช่วยกรุณาอธิบายเรื่องการทำพระนิพพานให้แจ้งต่ออีกครับ เพราะฟังแล้วทำให้จิตใจสบายดีครับ"

"เย็นสบายเหมือนน้ำฝนที่กำลังตกอยู่ขณะนี้ใช่ไหมจ๊ะลูก" นิตยากล่าวเสริม

"เอาละ เมื่อคนฟังก็สบายใจ คนพูดก็สบายใจ ผสมกับอากาศก็กำลังเย็นสบาย พ่อก็ขอเริ่มเลย"

"ในพระไตรปิฎก ท่านแบ่งนิพพานไว้ ๒ ประการ คือ

๑. **สอุปาทิเสสนิพพาน** หมายถึง นิพพานที่การดับกิเลสสิ้นแล้ว แต่ยังมีเบญจขันธ์เหลือได้แก่ นิพพานของพระอรหันต์ผู้ยังมีชีวิตอยู่ จิตของท่านบริสุทธิ์แล้ว แต่ท่านยังครองสังขารร่างกาย ยังบำเพ็ญประโยชน์แก่สังคม ยังเกี่ยวข้องกับเรื่องโลกอยู่ ตัวอย่างเช่น พระพุทธเจ้าทั้งๆ ที่บรรลุนิพพานแล้ว แต่พระองค์ก็ยังทำงานให้โลก ยังเสด็จเที่ยวเทศนาโปรดสัตว์ พระญาติทะเลาะเรื่องแย่งน้ำกัน

พระองค์ก็เสด็จไปห้าม เพราะพระองค์ท่านดับกิเลสโดยสิ้นเชิงไม่มีความทุกข์เหลืออยู่แล้ว ส่วนพระญาติยังดับกิเลสไม่ได้จึงมีเรื่องที่ทำให้เกิดความทุกข์คือเกิดทะเลาะกัน

บางครั้งพวกที่ยังไม่บรรลุนิพพาน ยังมีกิเลสหนาอยู่ทำให้พระองค์ต้องทรงตกอยู่ในสถานะที่ยุ่งยากไปด้วย เช่นคราวเมื่อพระเมืองโกสัมพีเกิดทะเลาะกัน พระองค์ทรงสอนเท่าไรๆ ก็ไม่เชื่อ พระองค์ถึงกับเสด็จหนีไปจำพรรษาอยู่ในป่าเสียพักหนึ่ง พระอรหันต์ท่านมีวิธีหนียุ่งอยู่วิธีหนึ่งคือ ตัดขาดเรื่องทางโลกเสีย แล้วเอาจิตของท่านเข้าไปพักอยู่ในธรรมชาติบริสุทธิ์ คือ นิพพาน ท่านตัดหมดแม้กระทั่งข้าวปลาอาหารเรียกว่า เข้า "นิโรธสมาบัติ" ท่านเข้าเป็นคราวๆ ใช้เวลาสั้นบ้าง ยาวบ้าง ถึงสัปดาห์หนึ่งหรือกว่านั้นก็มี โดยอยู่ในที่อันสงบ เมื่อท่านออกจากสมาบัติแล้ว ท่านก็มาบำเพ็ญประโยชน์แก่สังคมตามเดิม

๒. อนุปาทิเสสนิพพาน หมายถึง นิพพานที่การดับกิเลสสิ้นแล้ว และไม่มีเบญจขันธ์เหลือ คือสิ้นทั้งกิเลส สิ้นทั้งชีวิต หมายถึงการสิ้นชีวิตของพระอรหันต์นั่นเอง

เรื่องนี้ถ้าจะพูดให้เข้าใจง่ายก็เปรียบเหมือนคนที่ว่ายฝ่ากระแสคลื่นลมอยู่ในทะเลใหญ่ ผู้บรรลุนิพพานก็เหมือนที่ขึ้นฝั่งได้แล้ว และภาวะที่อยู่บนฝั่งย่อมมีความ

ปลอดโปร่งโล่งสบาย ซึ่งบุคคลผู้นั้นประสบอยู่แก่ตนเองโดยเฉพาะ เปรียบได้กับอนุปาทิเสสนิพพาน ส่วนภาวะที่ไม่ถูกบีบคั้นคุกคาม ไม่เป็นผู้ตกอยู่ใต้อำนาจคลื่นลม สามารถเกี่ยวข้องกับสิ่งที่อยู่รอบตัวได้อย่างเป็นอิสระและได้ผลดี ขยับเขยื้อนเคลื่อนไหวได้ตามปรารถนานั้น เปรียบได้กับสอุปาทิเสสนิพพาน

การที่ปุถุชนไม่อาจเข้าใจภาวะของนิพพานได้นั้น เพราะธรรมดาของมนุษย์เมื่อยังไม่รู้แจ้งเห็นจริงต่อสิ่งใดก็ต้องอาศัยความรู้เก่าเป็นพื้นฐานเทียบเหมือนอย่างนิทานเรื่องปลาไม่รู้จักบก มีเรื่องราวดังนี้

ปลากับเต่าเป็นเพื่อนสนิทกัน ปลาอยู่แต่ในน้ำ รู้จักแต่เรื่องราวความเป็นไปในน้ำ เต่า เป็นสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก รู้จักทั้งบกทั้งน้ำ วันหนึ่งเต่าไปเที่ยวบกมา แล้วลงในน้ำพบปลาก็เล่าให้ปลาฟังถึงความสดชื่นที่ได้ไปเดินเที่ยวบนผืนดินแห้ง ในท้องทุ่งโล่งที่ลมพัดฉิว ปลาฟังไปได้สักหน่อยไม่เข้าใจเลย อะไรกันนะที่ว่าเดิน อะไรกันบนพื้นดินแห้ง อะไรกันทุ่งโล่ง อะไรกันลมพัดฉิว แม้แต่ความสดชื่นอย่างนั้นปลาก็ไม่รู้จัก ความสุขโดยปราศจากน้ำจะเป็นไปได้อย่างไร มีแต่จะตายแน่ๆ ปลาทนไม่ได้จึงขัดขึ้นและซักถามหาความเข้าใจ เต่าเล่าและอธิบายด้วยศัพท์บก

ปลาซักถามด้วยศัพท์น้ำ เต่าก็ได้แต่ปฏิเสธ ปลาจะให้เต่าอธิบายด้วยศัพท์น้ำ เต่าก็อธิบายไม่ได้เพราะไม่รู้จะเอาอะไรมาเทียบ ในที่สุดปลาก็ลงข้อสรุปว่าเต่าโกหก เรื่องที่เล่าไม่จริงทั้งสิ้น เดินก็ไม่มี ผืนดินแห้งก็ไม่มี ทุ่งโล่งก็ไม่มีลมพัดฉิวต้องตัวแล้วสดชื่นก็ไม่มี

ตามเรื่องนี้ความจริงปลาเป็นฝ่ายผิด สิ่งที่เต่าเล่ามีอยู่จริง แต่พ้นวิสัยแห่งความรู้ของปลา เพราะปลายังไม่เคยขึ้นไปอยู่บนบก จึงไม่อาจเข้าใจได้”

“นี่แหละปุถุชนจึงไม่สามารถนึกเห็น ไม่อาจคิดให้เข้าใจภาวะของนิพพานได้” นิตยากล่าวเสริมขึ้นแล้วพากันไปรับประทานอาหารกลางวันซึ่งนิตยาได้เตรียมไว้พร้อมแล้ว

คำถามประจำบท

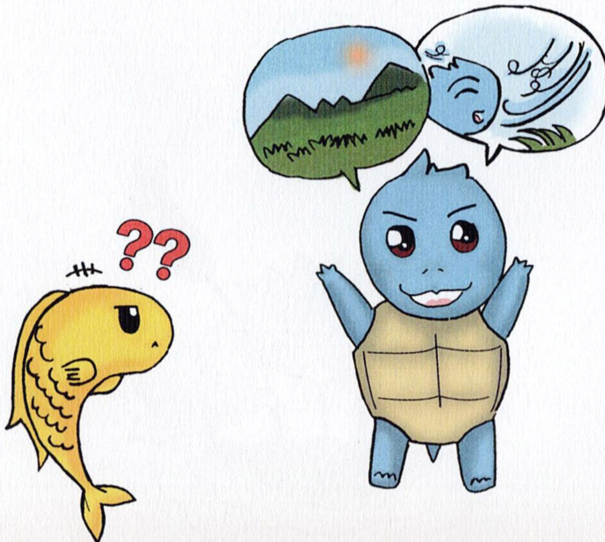
๑. ในพระไตรปิฎกท่านแบ่งนิพพานไว้ ๒ ประเภท คืออะไรบ้าง?

๒. พระญาติของพระพุทธเจ้าทะเลาะกันเรื่องอะไร ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น?

๓. นิโรธสมาบัติคืออะไร?

๔. สอุปาทิเสสนิพพานหมายถึงอะไร?

๕. นิทานเรื่องปลากับเต่าใครเป็นผู้ผิด?

บทส่งท้าย

เย็นวันนี้หลังจากทำกิจธุระเสร็จแล้ว พ่อแม่ลูกมานั่งสนทนาธรรมกันตามเดิม ชำนาญกล่าวขึ้นว่า

"แม้จะได้สดับข้อความแสดงภาวะของนิพพานกันมาถึงเพียงนี้ และแม้ว่าจะได้ตีความ หรือนำมาถกเถียงหาเหตุผลกัน เพื่อหาความเข้าใจว่านิพพานเป็นอย่างไร แต่ตราบใดที่ยังไม่ได้ปฏิบัติจนเข้าถึงและรู้เห็นแจ้งด้วยตนเอง ภาพความเข้าใจเกี่ยวกับนิพพานของทุกคน ก็คงมีลักษณะอาการอันเทียบได้กับภาพช้างในความคิดความเข้าใจของพวกคนตาบอดคลำช้าง ที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสเล่าไว้ว่า

มีพระราชาพระองค์หนึ่งในนครสาวัตถี ได้ตรัสสั่งราชบุรุษให้นำเอาคนตาบอดทั้ง ๒ ข้างแต่กำเนิดทั้งหมดมาประชุมกัน ครั้นแล้วโปรดให้นำช้างตัวหนึ่งมาให้คนตาบอดเหล่านั้นทำความรู้จัก ราชบุรุษแสดงศีรษะช้างแก่คนตาบอดพวกหนึ่ง บอกว่าช้างอย่างนี้นะ แสดงหูช้างแก่อีกพวกหนึ่ง บอกว่าช้างอย่างนี้นะ แสดงงาช้างแก่อีกพวกหนึ่ง แสดงงวงช้าง ตัวช้าง เท้าช้าง หลังช้าง หางช้าง แก่คนตาบอดทีละพวกๆ ไปจนหมด แล้วก็บอกว่าช้างอย่างนี้นะ เสร็จแล้วกราบทูลพระราชาว่า คนตาบอดทั้งหมดได้ทำ

ความรู้จักช้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว ครั้งนั้นพระราชาจึงเสด็จมายังที่ประชุมคนตาบอดแล้วตรัสถามว่า "พวกท่านได้เห็นช้างแล้วใช่ไหม" คนตาบอดก็กราบทูลว่า "ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลายได้เห็นแล้วพระเจ้าข้า" พระราชาจึงตรัสถามต่อไปว่า "ท่านทั้งหลายกล่าวว่าได้เห็นช้างแล้วนั้นช้างเป็นเช่นไร"

คราวนั้น คนตาบอดที่ได้คลำศีรษะช้างก็ว่าช้างเหมือนหม้อ คนที่ได้คลำหูช้างก็ว่าช้างเหมือนกระด้ง คนที่ได้คลำงาช้างก็ว่าช้างเหมือนผาล คนที่ได้คลำงวงช้างก็ว่าช้างเหมือนงอนไถ คนที่ได้คลำตัวช้างก็ว่าเหมือนยุ้งข้าว คนที่ได้คลำเท้าช้างก็ว่าช้างเหมือนเสา คนที่ได้คลำหลังช้างก็ว่าช้างเหมือนครกตำข้าว คนที่ได้คลำหางช้างก็ว่าช้างเหมือนสาก เสร็จแล้วคนตาบอดเหล่านั้นก็ได้ทุ่มเถียงกันว่า ช้างเป็นอย่างนี้ ช้างไม่ใช่อย่างนั้น จนถึงชกต่อยกันชุลมุน เป็นเหตุให้พระราชานั้นทรงสนุกสนานพระทัย"

นิตยาเห็นลูกตั้งใจฟังดี จึงกล่าวเสริมสามีขึ้นว่า

"การทำพระนิพพานให้แจ้ง เป็นมงคลดังกล่าวนี้ คือ

(๑)ได้รับความสุขในภพปัจจุบัน เพราะนิพพานเป็นเครื่องดับกิเลส ได้แก่ โลภะ โทสะ และโมหะ

(๒)ไม่ไปอบายภูมิ คือ ภูมิที่เกิดอันปราศจาก

ความเจริญ ได้แก่ นรก เปรตวิสัย กำเนิดอสุรกายและกำเนิดดิรัจฉาน เพราะนิพพานเป็นเหตุให้ออกจากเครื่องผูกไว้ในภูมิเหล่านี้ได้

(๓) พ้นจากกิเลสและกองทุกข์ เพราะนิพพานนั้นเป็นการสิ้นโลภะ โทสะ โมหะ

(๔)ได้รับความสุขอันไพบูลย์ เพราะนิพพานไม่มีเครื่องร้อยรัด เครื่องร้อยรัดในสรรพสัตว์นั้นจะดับไปสิ้น

(๕)ไม่ต้องกลับมาเวียนว่ายตายเกิด เพราะนิพพานเป็นการออกจากตัณหา ออกจากเครื่องร้อยรัดเพื่อไม่ให้จมอยู่ในคติทั้ง ๕ คือ นรก กำเนิดดิรัจฉาน วิสัยแห่งเปรต มนุษยโลก และสวรรค์

การทำพระนิพพานให้แจ้งจึงเป็นมงคลอันสูงสุดในพระพุทธศาสนา ที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ในมงคลสูตรข้อที่ ๓๔ และ**การที่จะทำพระนิพพานให้แจ้งได้นั้นจะต้องเจริญวิปัสสนากรรมฐาน จนกระทั่งได้วิปัสสนาญาณเกิดความรู้ที่เป็นเหตุให้เกิดความเห็นจริง**”

เมื่อได้เวลาพอสมควรและไม่มีอะไรสงสัยแล้วสมศักดิ์ได้กล่าวขอบพระคุณคุณพ่อคุณแม่พร้อมกับยกมือไหว้แยกไปเข้าห้องนอน ก่อนนอนก็ไหว้พระสวดมนต์ระลึกถึงคุณพระศรีรัตนตรัย พ่อแม่ครูบาอาจารย์และผู้มีพระคุณซึ่งเขาได้ปฏิบัติมาอย่างนี้เป็นประจำทุกคืน

คำถามประจำบท

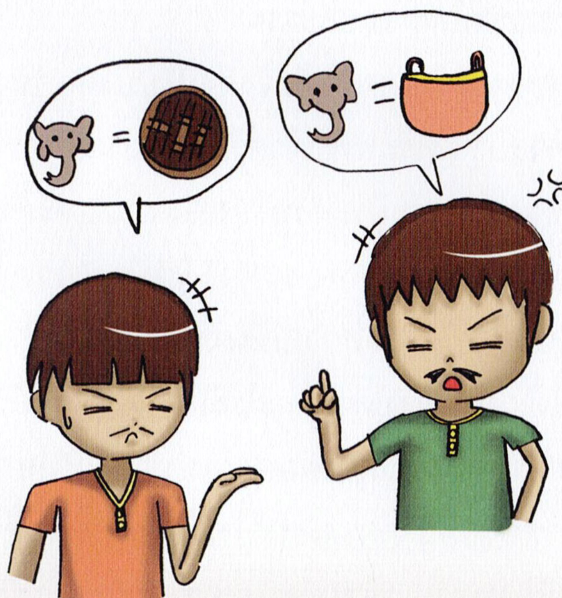
๑. คนตาบอดบอกลักษณะของช้างได้เหมือนกันหรือไม่?

๒. คนที่คลำศีรษะช้างว่าช้างเหมือนอะไร?

๓. อบายภูมิคืออะไร? ได้แก่อะไรบ้าง?

๔. การทำพระนิพพานให้แจ้งนั้น คือการทำอย่างไร?

๕. ก่อนนอนสมศักดิ์ทำอย่างไร?

เพิ่มเติม

บทสวดมนต์

สมเด็จพระพนรัตน์
วัดป่าแก้ว แห่งกรุงศรีอยุธยา

อนุโมทนา

สวดมนต์ไหว้พระเป็นธรรมประจำชีวิต เป็นข้อคิดประจำชีวิต เกิดผลผลิเพื่องอกงาม สร้างความดีให้แก่ตน ผลกำไรเป็นความดี เพื่อมอบให้แก่เพื่อนร่วมชาติ ร่วมโลกได้อยู่ด้วยความมีโชคดีทุกๆ ท่าน

ขอให้ท่านพร้อมสมาชิกในครอบครัวได้สวดมนต์กันทุกคนทุกครอบครัว เพื่อเป็นมงคลในชีวิต จะเกิดฐานะดี มีปัญญาจะได้มีความสุขความเจริญยิ่งๆ ขึ้นไปในชีวิต

ขอให้ท่านชวนลูกหลานทุกๆ คนสวดมนต์ก่อนนอน ถ้าท่านทั้งหลาย ตั้งใจ-ศรัทธา เชื่อมั่น ลูกหลานได้สวดมนต์ตามหนังสือนี้แล้ว ผลที่ได้รับจากการสวดมนต์นั้น

๑. ลูกหลานจะมีระเบียบวินัยที่ดี

๒. ลูกหลานจะไม่เถียง จะเคารพเชื่อฟังพ่อ - แม่ เขาจะรู้ว่าเขาเป็นเด็กหรือผู้ใหญ่จะวางตัวได้เหมาะสม

๓. เมื่อเจริญวัยเป็นหนุ่มสาว ก็จะเป็นลูกหลานที่ดีของพ่อ - แม่ เป็นพลเมืองที่ดีของสังคมและประเทศชาติ

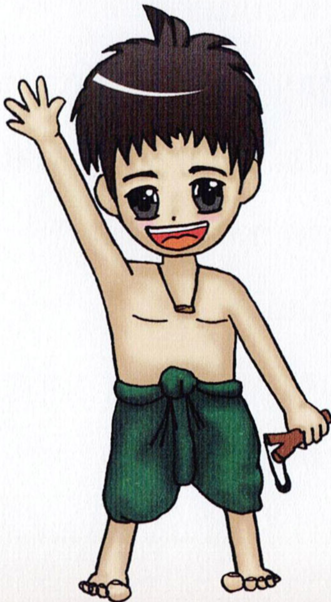

๔. ผู้ที่สวดและปฏิบัติเป็นประจำจะเจริญรุ่งเรือง พัฒนาสถาพร จะรวย จะสวย จะดีมีปัญญา จะสมประสงค์ในสิ่งที่ดีงามตลอดไปทุกประการ

ขออำนวยพร

พระธรรมสิงหบุราจารย์

พระธรรมสิงหบุราจารย์
วัดอัมพวัน อ.พรหมบุรี จ.สิงห์บุรี

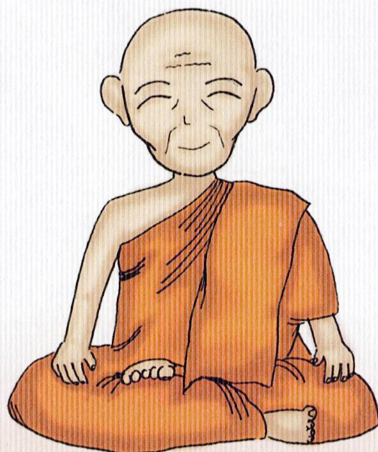

พระธรรมสิงหบุราจารย์ (หลวงพ่อจรัญ ฐิตธมฺโม)

อานิสงส์ของการสวดพระพุทธคุณ
พระธรรมสิงหบุราจารย์
(หลวงพ่อจรัญ ฐิตธมฺโม)

พระพุทธคุณ อาตมาสังเกตมาว่า บางคนเขาไปหาหมอดูเคราะห์ร้ายก็ต้องสะเดาะเคราะห์ อาตมาก็มาดูเหตุการณ์โชคลางไม่ดีก็เป็นความจริงของหมอดู อาตมาก็ตั้งตำราขึ้นมาด้วยสติบอกว่าโยมไปสวดพุทธคุณเท่าอายุให้เกินกว่า ๑ ให้ได้ เพื่อให้สติดีเท่าที่ใช้ได้ผล สวดตั้งแต่ นะโม พุทธัง ธัมมัง สังฆัง พุทธคุณ ธรรมคุณ สังฆคุณ พาหุงมหากา จบแล้วย้อนกลับมาข้างต้น เอาพุทธคุณห้องเดียว ๑ จบ ต่อ ๑ อายุ อายุ ๒๐ สวด ๒๑ อายุ ๓๙ สวด ๔๐ ก็ได้ผล

เมื่ออาตมาได้พบกับ สมเด็จพระพนรัตน์ วัดป่าแก้ว

คืนวันหนึ่งอาตมานอนหลับแล้วฝันไปว่า อาตมาได้เดินไปในสถานที่แห่งหนึ่ง พบกับพระสงฆ์รูปหนึ่งครองจีวรคร่ำสมณสารูปเรียบร้อยน่าเลื่อมใส อาตมาเห็นว่าเป็นพระอาวุโสผู้รัตตัญญู จึงน้อมนมัสการท่าน ท่านหยุดยืนตรงหน้าอาตมาแล้วกล่าวกับอาตมาว่า

"**ฉันคือสมเด็จพระพนรัตน์ วัดป่าแก้ว แห่งกรุงศรีอยุธยา ฉันต้องการให้เธอได้ไปที่วัดใหญ่ชัยมงคล** เพื่อดูจารึกที่ฉันได้จารึกถวายพระเกียรติแก่สมเด็จพระนเรศวรมหาราชผู้เป็นเจ้า เนื่องในวาระที่สร้างเจดีย์ฉลองชัยชนะเหนือพระมหาอุปราชาแห่งพม่า และประกาศความเป็นอิสระของประเทศไทยจากหงสาวดีเป็นครั้งแรก เธอไปดูไว้ แล้วจดจำมาเผยแพร่ออกไป **ถึงเวลาที่เธอจะได้รับรู้แล้ว**"

ในฝันอาตมารับปากท่าน ท่านก็บอกตำแหน่งให้ แล้วก็ตกใจตื่นนอนตอนใกล้รุ่ง อาตมาก็ทบทวนความฝัน ก็นึกอยู่ในใจว่าเราเองนั้นกำหนดจิตด้วยกรรมฐาน มีสติอยู่เสมอ

เรื่องฝันฟุ้งซ่านเป็นไม่มี อาตมาก็ได้ข่าวในวันนั้นแหละว่าทางกรมศิลปากรทำการบูรณปฏิสังขรณ์พระเจดีย์ใหญ่ในวัดใหญ่ชัยมงคล และจะทำการบรรจุบัวยอดพระเจดีย์ อันเป็นนิมิตหมายการสิ้นสุดการบูรณะ แล้วจะรื้อนั่งร้านทั้งหมดออกเป็นการเสร็จสิ้น

อาตมาจึงได้ขอร้อง ดร.กิ่งแก้ว อัตถากร ให้เลื่อนการปิดยอดบัวไปอีกวันหนึ่ง เพื่อที่อาตมาจะได้นำพระซุ้มเสมาชัยซุ้มเสมาขอที่อาตมาได้สร้างขึ้นตามแบบดั้งเดิม ที่พบในเจดีย์ใหญ่ใกล้กับวัดอัมพวันซึ่งพังลงน้ำ ที่ก๋งเหล็งเป็นคนรวบรวมเอามาให้อาตมาตั้งแต่เมื่อเริ่มพัฒนาวัดใหม่ๆ แต่แตกหักผุพังทั้งนั้นหลายสิบปี๊บ อาตมาได้ป่นเอามาผสมสร้างเป็นองค์พระใหม่ไปร่วมบรรจุไว้ที่ยอดพระเจดีย์บ้าง

วันนั้นอาตมาเดินทางไปถึงก็ได้เดินขึ้นไปบนเจดีย์ตอนที่สุดบันได แล้วมองเห็นโพรงที่ทางเขาทำไว้สำหรับลงไปด้านล่างมีร้านไม้พอไต่ลงไปภายใน ตั้งใจเด็ดเดี่ยวว่าลงไปคราวนี้ถ้าพลาดตกลงไปจากนั่งร้านไม้ก็ยอมตาย คนที่ร่วมเดินทางมาด้วยเขามัวแต่ไปบนลานชั้นบน อาตมาก็ดิ่งลงไปชั้นล่างมีไฟฉายดวงหนึ่ง เวลานั้นประมาณ ๐๙.๐๐ น. อาตมาลงไปภายในแล้วก็พบนิมิตดังที่ สมเด็จพระพนรัตน์ได้บอกไว้จริงๆ

อาตมาจึงได้พบว่า แท้ที่จริงแล้วสิ่งที่สมเด็จพระพนรัตน์ วัดป่าแก้ว ท่านได้จารึกถวายพระพร ก็คือบทสวดที่เรียกว่า **"พาหุงมหาการุณิโก"**

ท้ายของนิมิตนั้นระบุว่า "เราสมเด็จพระพนรัตน์ วัดป่าแก้ว ศรีอโยธเยศ คือผู้จารึกนิมิตรจนาเอาไว้ถวายพระพรแด่มหาบพิตรเจ้า สมเด็จพระนเรศวรมหาราช"

พาหุงมหากาก็คือบทสวดสรรเสริญพระพุทธคุณ พระธรรมคุณพระสังฆคุณ แล้วก็พรพาหุงอันเริ่มด้วย *พาหุงสหัสไปจนถึงทุคคาหทิฏฐิ แล้วเรื่อยไปจนถึงมหาการุณิโก นาโถ หิตายะ และ จบลงด้วย ภะวะตุ สัพพะมังคะลัง สัพพะพุทธา สัพพะธัมมา สัพพะสังฆานุภาเวนะ สะทา โสตถี ภะวันตุ เต อาตมาเรียกรวมกันว่า พาหุงมหากา*

อาตมาจึงเข้าใจในบัดนั้นเองว่า บทพาหุงนี้คือ บทสวดมนต์ที่สมเด็จพระพนรัตน์ วัดป่าแก้ว ได้ถวายให้พระบาทสมเด็จพระนเรศวรมหาราชไว้สวดเป็นประจำเวลาอยู่กับพระมหาราชวัง และในระหว่างศึกสงคราม จึงปรากฏว่าพระบาทสมเด็จพระนเรศวรมหาราชเจ้าทรงรบ ณ ที่ใด ทรงมีชัยชนะอยู่ตลอดมา มิได้ทรงเพลี่ยงพล้ำเลย แม้จะเพียงลำพัง

สองพระองค์กับสมเด็จพระอนุชาธิราชเจ้า ท่ามกลางกองทัพพม่าจำนวนนับแสนคน ก็ทรงมีชัยชนะเหนือกองทัพพม่า ด้วยการกระทำยุทธหัตถีมีชัยชนะเหนือพระมหาอุปราชา ณ ดอนเจดีย์ปูชนียสถานแม้ข้าศึกจะยิงปืนไฟเข้าใส่พระองค์ในตอนที่เข้ากันพระศพของพระมหาอุปราชาออกไปราวกับห่าฝนก็มิปาน แต่ก็มิได้ต้องพระองค์**ด้วยเดชะพาหุงมหากาที่ทรงเจริญอยู่เป็นประจำนั่นเอง**

อาตมาพบนิมิตแล้ว ก็ไต่ขึ้นมาด้วยความสบายใจ ถึงปากปล่องที่ลงไปใช้เวลาเกือบสามชั่วโมง เนื้อตัวมีแต่หยากไย่ เดินลงมาแม่ชีเห็นเข้ายังร้องว่า “หลวงพ่อเข้าไปในโพรงนั้นมาหรือ” แต่อาตมาไม่ตอบ

ตั้งแต่นั้นมา อาตมาจึงสอนการสวดพาหุงมหากาให้แก่ญาติโยมเป็นต้นมา เพราะอะไร ***เพราะพาหุงมหากานั้นเป็นบทสวดมนต์ที่มีค่าที่สุด มีผลดีที่สุด เพราะเป็นชัยชนะอย่างสูงสุดของพระบรมศาสดา จากพญาวสวัตดีมาร จากอาฬวกยักษ์ จากช้างนาฬาคิรี จากองคุลีมาล จากนางจิญจมาณวิกา จากสัจจกนิครนถ์ จากพญานันโทปนันทนาคราชและท่านท้าวพกาพรหม เป็นชัยชนะที่พระพุทธองค์ทรงได้มาด้วยอิทธิปาฏิหาริย์ และ***

ด้วยอำนาจแห่งบารมีธรรมโดยแท้ ผู้ใดได้สวดไว้เป็นประจำทุกวัน จะมีชัยชนะ มีความเจริญรุ่งเรือง ตลอดกาลนาน มีสติระลึกได้ จะตายก็ไปสู่สุคติภูมิ

ขอให้ญาติโยมสวดพาหุงมหากากันให้ทั่วหน้า นอกจากจะคุ้มตัวแล้ว ยังคุ้มครองครอบครัวได้ สวดมากๆ เข้า สวดกันทั้งประเทศก็ทำให้ประเทศมีแต่ความรุ่งเรือง พวกคนพาลสันดานหยาบก็แพ้ภัยไปอย่างถ้วนหน้า

ไม่ใช่แต่พระบาทสมเด็จพระนเรศวรมหาราชเท่านั้นที่พบความมหัศจรรย์ของบทพาหุงมหากา แม้พระบาทสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชก็ทรงพบเช่นกัน โดยมีบันทึกโบราณบอกไว้ว่า ดังนี้

"เมื่อพระเจ้าตากสินมหาราชตีเมืองจันทบุรีได้แล้ว ก็ทรงเห็นว่าสงครามกู้ชาติต่อจากนี้ไปจะต้องหนักหนาและยืดยาว จึงทรงโปรดเกล้าฯให้สร้างพระยอดธงแบบศรีอยุธยาขึ้น แล้วนิมนต์พระเถระทั้งหลายมาสวดบทพาหุงมหากาบรรจุไว้ในองค์พระ **และพระองค์ก็ทรงเจริญรอยตามพระบาทสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ด้วยการเจริญพาหุงมหากาจึงบันดาลให้ทรงกู้ชาติสำเร็จ**"

สวดพาหุงมหากากันให้ได้ทุกวัน สวดให้ได้มากๆ จะมีแต่ความเจริญรุ่งเรือง สวดพาหุงมหากาก่อนแล้วจึงสวดชินบัญชร เพราะชินบัญชรนั้น เจ้าประคุณสมเด็จท่านใช้สวดบูชาพระอรหันต์ของท่าน ต้องสวดพาหุงมหากาก่อนแล้วจึงมาถึงชินบัญชร ให้จดจำกันเอาไว้ นั่นแหละมงคลในชีวิต

พระธรรมสิงหบุราจารย์

พระธรรมสิงหบุราจารย์

เจ้าอาวาสวัดอัมพวัน

พระธรรมสิงหบุราจารย์ (หลวงพ่อจรัญ ฐิตธมฺโม)

คำบูชาพระรัตนตรัย

อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ ภะคะวา,

พุทธัง ภะคะวันตัง อะภิวาเทมิ.

(กราบ)

ส๎วากขาโต ภะคะวะตา ธัมโม,

ธัมมัง นะมัสสามิ.

(กราบ)

สุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ,

สังฆัง นะมามิ.

(กราบ)

คำบูชาพระรัตนตรัย (แปล)

พระผู้มีพระภาคเจ้า เป็นพระอรหันต์, ดับเพลิงกิเลส ดับเพลิงทุกข์ โดยสิ้นเชิง, ตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์เอง;

ข้าพเจ้าขออภิวาทพระผู้มีพระภาคเจ้า, ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน.

(กราบ)

พระธรรมเป็นธรรมที่พระผู้มีพระภาคเจ้า, ตรัสไว้ดีแล้ว; ข้าพเจ้าขอนมัสการพระธรรม.

(กราบ)

พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า, ปฏิบัติดีแล้ว; ข้าพเจ้าขอนอบน้อมพระสงฆ์.

(กราบ)

นมัสการพระพุทธเจ้า

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต,
อะระหะโต,
สัมมาสัมพุทธัสสะ.

(สวด ๓ จบ)

คำนมัสการไตรสรณคมน์

พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ,
ธัมมัง สะระณัง คัจฉามิ,
สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ,
ทุติยัมปิ พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ,
ทุติยัมปิ ธัมมัง สะระณัง คัจฉามิ,
ทุติยัมปิ สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ,
ตะติยัมปิ พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ
ตะติยัมปิ ธัมมัง สะระณัง คัจฉามิ
ตะติยัมปิ สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ

นมัสการพระพุทธเจ้า (แปล)

ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคเจ้า พระองค์นั้น:
ซึ่งเป็นผู้ไกลจากกิเลส;
ตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์เอง

คำนมัสการไตรสรณคมน์ (แปล)

ข้าพเจ้าขอถือเอาพระพุทธเจ้า เป็นสรณะ,*
ข้าพเจ้าขอถือเอาพระธรรม เป็นสรณะ;
ข้าพเจ้าขอถือเอาพระสงฆ์ เป็นสรณะ;

แม้ครั้งที่สอง ข้าพเจ้าขอถือเอาพระพุทธเจ้า เป็นสรณะ,
แม้ครั้งที่สอง ข้าพเจ้าขอถือเอาพระธรรม เป็นสรณะ;
แม้ครั้งที่สอง ข้าพเจ้าขอถือเอาพระสงฆ์ เป็นสรณะ;

แม้ครั้งที่สาม ข้าพเจ้าขอถือเอาพระพุทธเจ้า เป็นสรณะ,
แม้ครั้งที่สาม ข้าพเจ้าขอถือเอาพระธรรม เป็นสรณะ;
แม้ครั้งที่สาม ข้าพเจ้าขอถือเอาพระสงฆ์ เป็นสรณะ;

---

* **สรณะ** หมายถึง ที่พึ่ง, ที่ระลึก

พระพุทธคุณ

อิติปิ โส ภะคะวา,
อะระหัง,
สัมมาสัมพุทโธ,
วิชชาจะระณะสัมปันโน,
สุคะโต,
โลกะวิทู,
อะนุตตะโร ปุริสะทัมมะสาระถิ,
สัตถา เทวะมะนุสสานัง,
พุทโธ ภะคะวาติ.

พระธรรมคุณ

ส๎วากขาโต ภะคะวะตา ธัมโม,
สันทิฏฐิโก,
อะกาลิโก,
เอหิปัสสิโก,
โอปะนะยิโก,
ปัจจัตตัง เวทิตัพโพ วิญญูหีติ.* (ออกเสียงว่า วิญญูฮีติ)

พระพุทธคุณ (แปล)

... พระผู้มีพระภาคเจ้านั้น;
เป็นผู้ไกลจากกิเลส;
เป็นผู้ตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์เอง;
เป็นผู้ถึงพร้อมด้วยวิชชาและจรณะ;*
เป็นผู้เสด็จไปดีแล้ว;
เป็นผู้รู้โลกอย่างแจ่มแจ้ง;
เป็นผู้สามารถฝึกบุรุษที่ฝึกได้อย่างไม่มีใครยิ่งไปกว่า;
เป็นครูผู้สอนของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย;
เป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานด้วยธรรม;
เป็นผู้มีความจำเริญ จำแนกธรรมสั่งสอน สัตว์ ...

พระธรรมคุณ (แปล)

พระธรรมเป็นสิ่งที่พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสไว้ดีแล้ว;
เป็นสิ่งที่ผู้ศึกษาและปฏิบัติ พึงเห็นได้ด้วย ตนเอง;
เป็นสิ่งที่ปฏิบัติได้ และให้ผลได้ ไม่จำกัด กาล;
เป็นสิ่งที่ควรกล่าวกับผู้อื่นว่า ท่านจงมาดูเถิด;
เป็นสิ่งที่ควรน้อมเข้ามาใส่ตัว;
เป็นสิ่งที่ผู้รู้ก็รู้ได้เฉพาะตน

---

* **วิชชาและจรณะ** หมายถึง ความรู้และความประพฤติ

พระสังฆคุณ

สุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ,

อุชุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ,

ญายะปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ,

สามีจิปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ,

ยะทิทัง,

จัตตาริ ปุริสะยุคานิ อัฏฐะ ปุริสะปุคคะลา,

เอสะ ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ,

อาหุเนยโย,

ปาหุเนยโย,

ทักขิเณยโย,

อัญชะลีกะระณีโย,

อะนุตตะรัง ปุญญักเขตตัง โลกัสสาติ.

พระสังฆคุณ (แปล)

สงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าหมู่ใด, ปฏิบัติดีแล้ว;
สงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าหมู่ใด, ปฏิบัติตรงแล้ว;
สงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าหมู่ใด, ปฏิบัติเพื่อรู้ธรรม
เป็นเครื่องออกจากทุกข์แล้ว;

สงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าหมู่ใด, ปฏิบัติสมควรแล้ว;
ได้แก่ บุคคลเหล่านี้คือ:
คู่แห่งบุรุษ ๔ คู่ นับเรียงตัวบุรุษได้ ๘ บุรุษ;*
นั่นแหละ สงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า;
เป็นผู้ควรแก่สักการะที่เขานำมาบูชา;
เป็นผู้ควรแก่การต้อนรับ;
เป็นผู้ควรแก่ทักษิณา;**
เป็นผู้ควรแก่การทำอัญชลี;***
เป็นเนื้อนาบุญของโลก ไม่มีนาบุญอื่นยิ่งกว่า

---

* คือพระอริยบุคคล ๘ ประเภท ได้แก่ โสดาปัตติมรรค โสดาปัตติผล, สกิทาคามิมรรค สกิทาคามิผล, อนาคามิมรรค อนาคามิผล, อรหัตตมรรค อรหัตตผล,

** ควรแก่ของทำบุญ

*** ควรแก่การกราบไหว้

พุทธชัยมงคลคาถา (พาหุงฯ)

๑. พาหุง สะหัสสะมะภินิมมิตะสาวุธันตัง
ครีเมขะลัง อุทิตะโฆระสะเสนะมารัง
ทานาทิธัมมะวิธินา ชิตะวา มุนินโท
ตันเตชะสา ภะวะตุ เม[๑] ชะยะมังคะลานิ.

๒. มาราติเรกะมะภิยุชฌิตะสัพพะรัตติง
โฆรัมปะนาฬะวะกะมักขะมะถัทธะยักขัง
ขันตีสุทันตะวิธินา ชิตะวา มุนินโท
ตันเตชะสา ภะวะตุ เม[๑] ชะยะมังคะลานิ.

๓. นาฬาคิริง คะชะวะรัง อะติมัตตะภูตัง
ทาวัคคิจักกะมะสะนีวะ สุทารุณันตัง
เมตตัมพุเสกะวิธินา ชิตะวา มุนินโท
ตันเตชะสา ภะวะตุ เม[๑] ชะยะมังคะลานิ.

---

๑ ถ้าสวดให้แก่ผู้อื่น ให้เปลี่ยน เม เป็น เต

พุทธชัยมงคลคาถา (พาหุงฯ) แปล

๑. พระจอมมุนีได้ทรง**ชนะพญามาร**ผู้นิรมิตแขนมากตั้งพันถืออาวุธครบมือ ขี่คชสารชื่อคีรีเมขละ พร้อมด้วยเสนามารโห่ร้องก้องกึก ด้วยธรรมวิธีคือ ทรงระลึกถึงพระบารมี ๑๐ ประการ ที่ทรงบำเพ็ญแล้ว มี**ทานบารมี**เป็นต้น ขอชัยมงคลทั้งหลายจงมีแก่ข้าพเจ้า ด้วยเดชแห่งพระพุทธ-ชัยมงคลนั้น

๒. พระจอมมุนีได้ทรง**ชนะอาฬวกยักษ์**ผู้มีจิตกระด้างดุร้าย เหี้ยมโหด มีฤทธิ์ยิ่งกว่าพญามาร ผู้เข้ามาต่อสู้ยิ่งนักจนตลอดรุ่ง ด้วยวิธีที่ทรงฝึกฝนเป็นอันดี **คือขันติบารมี*** ขอชัยมงคลทั้งหลายจงมีแก่ข้าพเจ้า ด้วยเดชแห่งพระพุทธ-ชัยมงคลนั้น

๓. พระจอมมุนีได้ทรงชนะ**พญาช้างชื่อนาฬาคิรี** เป็นช้างเมามันยิ่งนักดุร้ายประดุจไฟป่าและร้ายแรงดังจักราวุธและสายฟ้า (ขององ์อินทร์) **ด้วยวิธีรดลงด้วยน้ำคือพระเมตตา** ขอชัยมงคลทั้งหลายจงมีแก่ข้าพเจ้า ด้วยเดชแห่งพระพุทธ-ชัยมงคลนั้น

---

* **ขันติบารมี** คือ ความอดทน-อดกลั้น ซึ่งเป็น ๑ ในพระบารมี ๑๐ ประการ

๔. อุกขิตตะขัคคะมะติหัตถะสุทารุณันตัง
ธาวันติโยชะนะปะถังคุลิมาละวันตัง
อิทธีภิสังขะตะมะโน ชิตะวา มุนินโท
ตันเตชะสา ภะวะตุ เม[๑] ชะยะมังคะลานิ.

๕. กัตวานะ กัฏฐะมุทะรัง อิวะ คัพภินียา
จิญจายะ ทุฏฐะวะจะนัง ชะนะกายะมัชเฌ
สันเตนะ โสมะวิธินา ชิตะวา มุนินโท
ตันเตชะสา ภะวะตุ เม[๑] ชะยะมังคะลานิ.

๖. สัจจัง วิหายะ มะติสัจจะกะวาทะเกตุง
วาทาภิโรปิตะมะนัง อะติอันธะภูตัง
ปัญญาปะทีปะชะลิโต ชิตะวา มุนินโท
ตันเตชะสา ภะวะตุ เม[๑] ชะยะมังคะลานิ.

๔. พระจอมมุนีทรงบันดาลอิทธิฤทธิ์ทางใจอันยอดเยี่ยม **ชนะโจรชื่อองคุลีมาล** (ผู้มีพวงมาลัยคือนิ้วมือมนุษย์) แสนร้ายกาจ มีฝีมือ ถือดาบวิ่งไล่พระองค์ไปสิ้นทาง ๓ โยชน์ ขอชัยมงคลทั้งหลายจงมีแก่ข้าพเจ้า ด้วยเดชแห่งพระพุทธ-ชัยมงคลนั้น

๕. พระจอมมุนีได้ทรงชนะคำกล่าวร้ายของ**นางจิญจมาณวิกา** ผู้ทำอาการประหนึ่งว่ามีครรภ์ เพราะทำไม้มีสัณฐานกลม (ผูกติดไว้) ให้เป็นประดุจมีท้อง ด้วย**วิธีสมาธิอันงาม คือความสงบระงับพระหฤทัย** ในท่ามกลางหมู่ชน ขอชัยมงคลทั้งหลายจงมีแก่ข้าพเจ้า ด้วยเดชแห่งพระพุทธ-ชัยมงคลนั้น

๖. พระจอมมุนีทรงรุ่งเรืองแล้วด้วยประทีปคือปัญญา ได้**ชนะสัจจกนิครนถ์*** ผู้มีอัชฌาสัยในที่จะสละเสียซึ่งความสัตย์ มุ่งยกถ้อยคำของตนให้สูงล้ำดุจยกธง เป็นผู้มืดมนยิ่งนัก **ด้วยเทศนาญาณวิธี** คือรู้อัชฌาสัยแล้ว **ตรัสเทศนาให้มองเห็นความจริง** ขอชัยมงคลทั้งหลายจงมีแก่ข้าพเจ้า ด้วยเดชแห่งพระพุทธชัยมงคลนั้น

---

* **อ่านว่า สัจจะกะนิครนถ์,** นิครนถ์ คือ นักบวชประเภทหนึ่งในสมัยพุทธกาล

๗. นันโทปะนันทะภุชะคัง วิพุธัง มะหิทธิง
ปุตเตนะ เถระภุชะเคนะ ทะมาปะยันโต
อิทธูปะเทสะวิธินา ชิตะวา มุนินโท
ตันเตชะสา ภะวะตุ เม[๑] ชะยะมังคะลานิ.

๘. ทุคคาหะทิฏฐิภุชะเคนะ สุทัฏฐะหัตถัง
พ๎รัห๎มัง[๒] วิสุทธิชุติมิทธิพะกาภิธานัง
ญาณาคะเทนะ วิธินา ชิตะวา มุนินโท
ตันเตชะสา ภะวะตุ เม[๑] ชะยะมังคะลานิ.

เอตาปิ พุทธะชะยะมังคะละอัฏฐะคาถา
โย วาจะโน ทินะทิเน สะระเต มะตันที
หิต๎วานะเนกะวิวิธานิ จุปัททะวานิ
โมกขัง สุขัง อะธิคะเมยยะ นะโร สะปัญโญ.

---

๒ อ่านว่า พรัมมัง

๗. พระจอมมุนีได้ทรงโปรดให้พระโมคคัลลานเถระพุทธชิโนรสนิรมิตกายเป็นนาคราช ไปทรมาน**พญานาคราช**ชื่อ **นันโทปนันทะ** ผู้มีความหลงผิด มีฤทธิ์มาก **ด้วยวิธีให้ฤทธิ์ที่เหนือกว่าแก่พระเถระ** ขอชัยมงคลทั้งหลายจงมีแก่ข้าพเจ้าด้วยเดชแห่งพระพุทธชัยมงคลนั้น

๘. พระจอมมุนีได้ทรงชนะ **พรหม ผู้มีนามว่าพกาพรหม** ผู้มีฤทธิ์สำคัญตนว่าเป็นผู้รุ่งเรืองด้วยคุณอันบริสุทธิ์ มีความเห็นผิดประดุจถูกงูรัดมือไว้อย่างแน่นแฟ้นแล้วด้วยวิธีวางยาอันพิเศษคือ **เทศนาญาณ** ขอชัยมงคลทั้งหลายจงมีแก่ข้าพเจ้า ด้วยเดชแห่งพระพุทธชัยมงคลนั้น

นรชนใด มีปัญญา ไม่เกียจคร้าน สวดก็ดี ระลึกก็ดี ซึ่งพระพุทธชัยมงคล ๘ บทนี้ทุกๆ วัน นรชนนั้นจะพึงละเสียได้ซึ่งอุปัทวันตรายทั้งหลาย มีประการต่างๆ เป็นอเนก และถึงซึ่งวิโมกข์* อันเป็นบรมสุขแล

---

* คือ **ความหลุดพ้น** ฯลฯ

ชัยปริตร (มหากาฯ)

มะหาการุณิโก นาโถ

หิตายะ สัพพะปาณินัง

ปูเรต๎วา ปาระมี สัพพา

ปัตโต สัมโพธิมุตตะมัง

เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ

โหตุ เม[๑] ชะยะมังคะลังฯ

ชะยันโต โพธิยา มูเล

สัก๎ยานัง นันทิวัฑฒะโน

เอวัง อะหัง วิชะโย โหมิ

ชะยามิ[๓] ชะยะมังคะเล

อะปะราชิตะปัลลังเก

สีเส ปะฐะวิโปกขะเร

อะภิเสเก สัพพะพุทธานัง

อัคคัปปัตโต ปะโมทะติ

๓ ถ้าสวดให้แก่ผู้อื่น ให้กล่าวว่า **"เอวัง ต๎วัง วิชะโย โหหิ ชะยัสสุ"**

ชัยปริตร (มหากาฯ) แปล

ผู้เป็นที่พึ่งของสัตว์ทั้งหลาย ประกอบแล้ว ด้วยพระมหากรุณา

ยังบารมีทั้งหลายทั้งปวงให้เต็ม

เพื่อประโยชน์แก่สรรพสัตว์ทั้งหลาย

ได้บรรลุสัมโพธิญาณอันอุดมแล้ว

ด้วยการกล่าวคำสัตย์นี้

ขอชัยมงคลจงมีแก่ข้าพเจ้า

ขอข้าพเจ้าจงมีชัยชนะ

เหมือนพระจอมมุนีทรงชนะมาร

ที่โคนโพธิพฤกษ์

ถึงความเป็นผู้เลิศในสรรพพุทธาภิเษก

ทรงปราโมทย์อยู่บนอปราชิตบัลลังก์อันสูง

เป็นจอมมหาปฐพี

ทรงเพิ่มพูนความยินดี

แก่เหล่าประยูรญาติศากยวงศ์ฉะนั้นเทอญ

สุนักขัตตัง สุมังคะลัง
สุปะภาตัง สุหุฏฐิตัง
สุขะโณ สุมุหุตโต จะ
สุยิฏฐัง พ๎รัห๎มะจาริสุ[๔]
ปะทักขิณัง กายะกัมมัง
วาจากัมมัง ปะทักขิณัง
ปะทักขิณัง มะโนกัมมัง
ปะณิธี เม[๑] ปะทักขิณา
ปะทักขิณานิ กัต๎วานะ
ละภันตัตเถ ปะทักขิเณฯ

ภะวะตุ สัพพะมังคะลัง
รักขันตุ สัพพะเทวะตา
สัพพะพุทธานุภาเวนะ,
สะทา โสตถี ภะวันตุ เม[๑]

---

๔ อ่านว่า พรัมมะจาริสุ

เวลาที่สัตว์* ประพฤติชอบ ชื่อว่า ฤกษ์ดี มงคลดี

สว่างดี รุ่งดี

และขณะดี ครู่ดี

บูชาดีแล้ว ในพรหมจารีบุคคลทั้งหลาย

กายกรรม เป็นประทักษิณ**

วจีกรรม เป็นประทักษิณ

มโนกรรม เป็นประทักษิณ

ความปรารถนาของข้าพเจ้า เป็นประทักษิณ

สัตว์ทั้งหลาย ทำกรรมอันเป็นประทักษิณแล้ว

ย่อมได้ประโยชน์ทั้งหลาย อันเป็นประทักษิณ

ขอสรรพมงคลจงมีแก่ข้าพเจ้า,

ขอเหล่าเทวดาทั้งปวงจงรักษาข้าพเจ้า,

ด้วยอานุภาพแห่งพระพุทธเจ้า,

ขอความสวัสดีทั้งหลาย จงมีแก่ข้าพเจ้าทุกเมื่อเทอญ.

---

* หมายถึง สิ่งมีชีวิตทั้งหลาย เช่น มนุษย์และสรรพสัตว์

** ประทักษิณ หมายถึงการกระทำความดีด้วยความเคารพ โดยใช้มือขวา หรือแขนด้านขวา หรือที่หลายท่านเรียกว่า “ส่วนเบื้องขวา” ซึ่งเป็น ธรรมเนียมที่มีมาช้านานแล้ว และน่าจะสืบเนื่องมาจากประเทศอินเดีย แต่ครั้งพุทธกาล การกระทำ ที่เป็นประทักษิณในที่นี้จึงหมายถึง การกระทำความดีอันเป็นกุศล

ภะวะตุ สัพพะมังคะลัง,

รักขันตุ สัพพะเทวะตา,

สัพพะธัมมานุภาเวนะ,

สะทา โสตถี ภะวันตุ เม[๑]

ภะวะตุ สัพพะมังคะลัง,

รักขันตุ สัพพะเทวะตา,

สัพพะสังฆานุภาเวนะ,

สะทา โสตถี ภะวันตุ เม[๑]

อิติปิ โส เท่าอายุบวกด้วย ๑ จบ

อิติปิ โส ภะคะวา อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ วิชชาจะระณะสัมปันโน สุคะโต โลกะวิทู อะนุตตะโร ปุริสะทัมมะสาระถิ สัตถา เทวะมะนุสสานัง พุทโธ ภะคะวาติ

ให้สวดเกินอายุ ๑ จบ เช่น อายุ ๔๒ ปี ต้องสวด ๔๓ จบ

ขอสรรพมงคลจงมีแก่ข้าพเจ้า,

ขอเหล่าเทวดาทั้งปวงจงรักษาข้าพเจ้า

ด้วยอานุภาพแห่งพระธรรม,

ขอความสวัสดีทั้งหลายจงมีแก่ข้าพเจ้าทุกเมื่อเทอญ.

ขอสรรพมงคลจงมีแก่ข้าพเจ้า,

ขอเหล่าเทวดาทั้งปวงจงรักษาข้าพเจ้า

ด้วยอานุภาพแห่งพระสงฆ์,

ขอความสวัสดีทั้งหลายจงมีแก่ข้าพเจ้าทุกเมื่อเทอญ.

(กราบ ๓ ครั้ง)

วิธีสวด

ให้เริ่มสวดตั้งแต่บทบูชาพระรัตนตรัย หน้า ๘๘ แล้วต่อด้วยหน้า ๙๐, ๙๒, ๙๔, ๙๖, ๙๘, ๑๐๐, ๑๐๒, ๑๐๔, ๑๐๖, จบแล้วสวดพระพุทธคุณเท่าอายุบวกด้วย ๑ (คำแปลไทยในหน้า ๘๙, ๙๑, ๙๓, ๙๕, ๙๗, ๙๙, ๑๐๑, ๑๐๓, ๑๐๕, ๑๐๗ ไม่ต้องสวด)

ต่อจากนั้นให้แผ่เมตตาให้แก่ตนเองหน้า ๑๐๘ แผ่เมตตาให้สรรพสัตว์ ๑๐๙, แผ่ส่วนกุศล ๑๑๐, ๑๑๑, จบแล้วจึงอธิษฐานตามสิ่งที่ปรารถนาเป็นอันเสร็จพิธี

แผ่เมตตาแก่ตนเอง

อะหัง สุขิโต โหมิ

ขอให้ข้าพเจ้ามีความสุข

นิททุกโข โหมิ

ปราศจากความทุกข์

อะเวโร โหมิ

ปราศจากเวร

อัพ๎ยาปัชโฌ โหมิ

ปราศจากอุปสรรค อันตรายทั้งปวง

อะนีโฆ โหมิ

ปราศจากความทุกข์กายทุกข์ใจ

สุขี อัตตานัง ปะริหะรามิ

มีความสุขกายสุขใจ รักษาตนให้พ้นจากทุกข์ภัยทั้งสิ้นเถิด

การทำความดี มีได้ทุกโอกาส
ความประมาททำให้พลาดจากความดี

พระธรรมสิงหบุราจารย์ (หลวงพ่อจรัญ ฐิตธมฺโม) วัดอัมพวัน จ.สิงห์บุรี
จากหนังสือ อนุสาสนีปาฏิหาริย์ หน้า ๘๐ นายชินวัฒก์ รัตนเสถียร รวบรวมและเรียบเรียง

แผ่เมตตาให้สรรพสัตว์

สัพเพ สัตตา

สัตว์ทั้งหลายที่เป็นเพื่อนทุกข์

เกิด แก่ เจ็บ ตาย ด้วยกันทั้งหมดทั้งสิ้น

อะเวรา โหนตุ

จงเป็นสุขเป็นสุขเถิด อย่าได้มีเวรแก่กันและกันเลย

อัพ์ยาปัชฌา โหนตุ

จงเป็นสุขเป็นสุขเถิด อย่าได้เบียดเบียนซึ่งกันและกันเลย

อะนีฆา โหนตุ

จงเป็นสุขเป็นสุขเถิด อย่าได้มีความทุกข์กายทุกข์ใจเลย

สุขี อัตตานัง ปะริหะรันตุ

จงมีความสุขกายสุขใจ รักษาตนให้พ้นจากทุกข์ภัยทั้งสิ้นเถิด

"เช้า แผ่เมตตาให้สรรพสัตว์
ก่อนนอน แผ่เมตตาให้สรรพสัตว์
ตื่นก็เป็นสุข หลับก็เป็นสุข"

พระธรรมสิงหบุราจารย์ (หลวงพ่อจรัญ ฐิตธมฺโม) วัดอัมพวัน จ.สิงห์บุรี

จากหนังสือ **อนุสาสนีปาฏิหาริย์** หน้า ๘๐ **นายชินวัฒก์ รัตนเสถียร** รวบรวมและเรียบเรียง

แผ่ส่วนกุศล

อิทัง เม มาตาปิตูนัง โหตุ สุขิตา โหนตุ มาตาปิตะโร

ขอส่วนบุญนี้จงสำเร็จแก่มารดาบิดาของข้าพเจ้า ขอให้มารดาบิดาของข้าพเจ้ามีความสุข

อิทัง เม ญาตีนัง โหตุ สุขิตา โหนตุ ญาตะโย

ขอส่วนบุญนี้จงสำเร็จแก่ญาติทั้งหลายของข้าพเจ้า ขอให้ญาติทั้งหลายของข้าพเจ้ามีความสุข

อิทัง เม คะรูปัชฌายาจะริยานัง โหตุ สุขิตา โหนตุ คะรูปัชฌายาจะริยา

ขอส่วนบุญนี้จงสำเร็จแก่ครูอุปัชฌาย์อาจารย์ของข้าพเจ้า ขอให้ครูอุปัชฌาย์อาจารย์ของข้าพเจ้ามีความสุข

อิทัง สัพพะเทวานัง โหตุ สุขิตา โหนตุ สัพเพ เทวา

ขอส่วนบุญนี้จงสำเร็จแก่เทวดาทั้งหลายทั้งปวง ขอให้เทวดาทั้งหลายทั้งปวงมีความสุข

อิทัง สัพพะเปตานัง โหตุ สุขิตา โหนตุ สัพเพ เปตา

ขอส่วนบุญนี้จงสำเร็จแก่เปรตทั้งหลายทั้งปวง ขอให้เปรตทั้งหลายทั้งปวงมีความสุข

อิทัง สัพพะเวรีนัง โหตุ สุขิตา โหนตุ สัพเพ เวรี

ขอส่วนบุญนี้จงสำเร็จแก่เจ้ากรรมนายเวรทั้งหลายทั้งปวง ขอให้เจ้ากรรมนายเวรทั้งหลายทั้งปวงมีความสุข

อิทัง สัพพะสัตตานัง โหตุ สุขิตา โหนตุ สัพเพ สัตตา

ขอส่วนบุญนี้จงสำเร็จแก่สัตว์ทั้งหลายทั้งปวง ขอให้สัตว์ทั้งหลายทั้งปวงมีความสุขทั่วหน้ากันเทอญ.

สวดมนต์ เป็นยาทา วิปัสสนา เป็นยากิน
ทั้งกินทั้งทา ท่านจะมีความสุขสบายมากมายหลายประการ
มีความสุข ถึงลูกถึงหลานของท่านทั้งหลาย
จะทำกิจการอะไรก็สำเร็จ เสร็จทันเวลาฯ

พระธรรมสิงหบุราจารย์ (หลวงพ่อจรัญ ฐิตธมฺโม) วัดอัมพวัน จ.สิงห์บุรี
จากหนังสือ อนุสาสนีปาฏิหาริย์ หน้า ๗๒ นายชินวัฒก์ รัตนเสถียร รวบรวมและเรียบเรียง

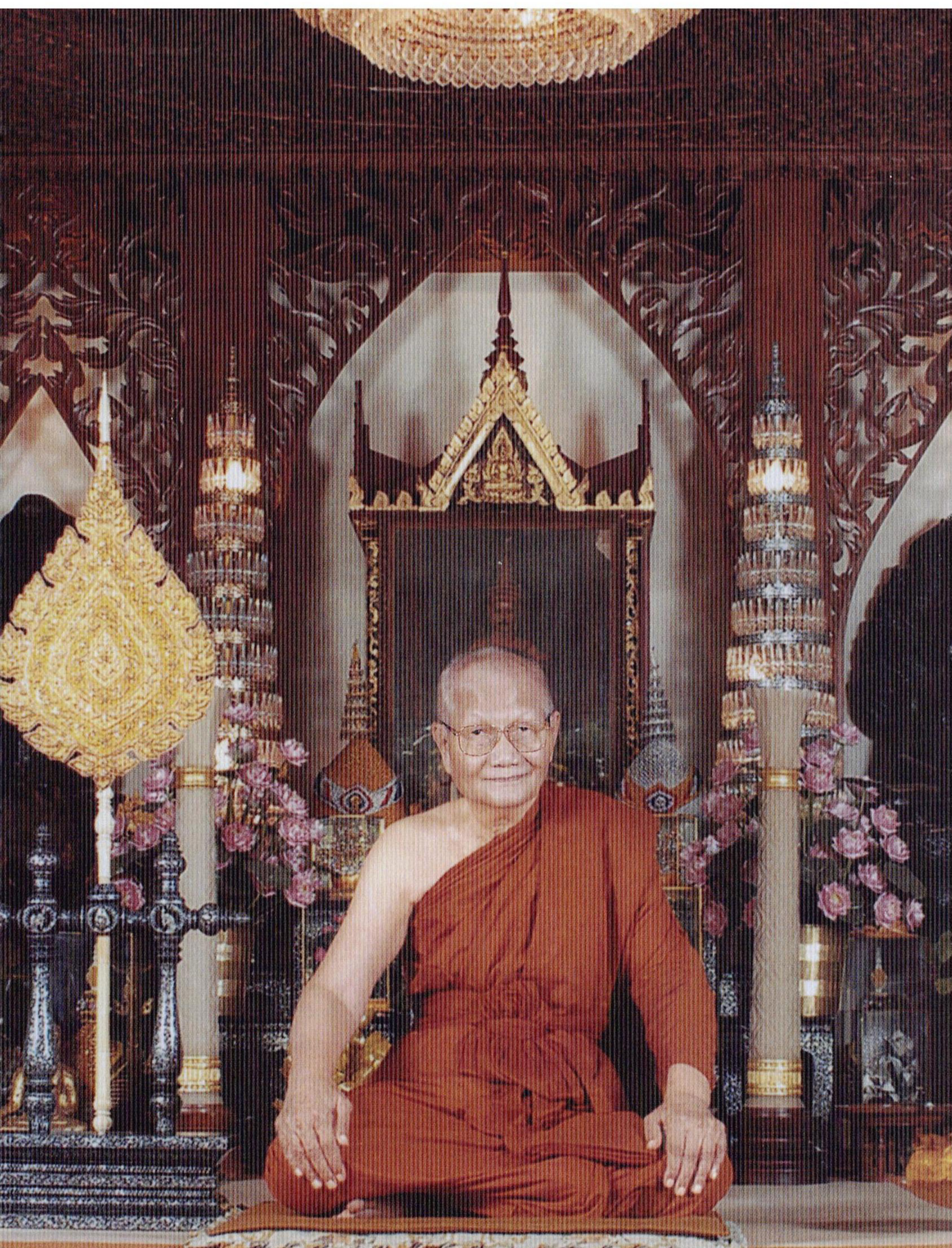
กรวดน้ำให้เจ้ากรรมนายเวร

ข้าพเจ้าขออุทิศบุญกุศลจากการเจริญภาวนานี้ ให้แก่เจ้ากรรมนายเวรทั้งหลายของข้าพเจ้า ที่ข้าพเจ้าได้เคยล่วงเกินท่านไว้ ตั้งแต่อดีตชาติ จนถึงปัจจุบันชาติ ท่านจะอยู่ภพใดหรือภูมิใดก็ตาม ขอให้ท่านได้รับผลบุญนี้ แล้วโปรดอโหสิกรรม และอนุโมทนาบุญแก่ข้าพเจ้า ด้วยอำนาจบุญนี้ ด้วยเทอญ.

คำกรวดน้ำย่อ

อิทัง โน ญาตีนัง โหตุ
สุขิตา โหนตุ ญาตะโย

ขออุทิศส่วนบุญนี้ จงสำเร็จแก่.................................
(ออกชื่อผู้ที่ล่วงลับ) และญาติทั้งหลายของข้าพเจ้า
ขอญาติทั้งหลายจงเป็นสุขเถิด

พระธรรมสิงหบุราจารย์ (หลวงพ่อจรัญ ฐิตธมฺโม)

ประวัติและความเป็นมา
แห่ง
คาถาพาหุง

๑. พาหุง สะหัสสะมะภินิมมิตะสาวุธันตัง ค์รีเมขะลัง อุทิตะโฆระสะเสนะมารัง ทานาทิธัมมะวิธินา ชิตะวา มุนินโท ตันเตชะสา ภะวะตุ เม ชะยะมังคะลานิ.

พระจอมมุนีได้ทรง**ชนะพญามาร**ผู้นิรมิตแขนมากตั้งพันถืออาวุธครบมือ ขี่คชสารชื่อครีเมขละ พร้อมด้วยเสนามารโห่ร้องก้องกึก ด้วยธรรมวิธีคือ ทรงระลึกถึงพระบารมี ๑๐ ประการ ที่ทรงบำเพ็ญแล้ว มี**ทานบารมี** เป็นต้น ขอชัยมงคลทั้งหลายจงมีแก่ข้าพเจ้า ด้วยเดชแห่งพระพุทธชัยมงคลนั้น

เหตุการณ์เกิดขึ้นใต้ต้นโพธิ์ริมฝั่งแม่น้ำเนรัญชราพระบรมโพธิสัตว์ประทับนั่งขัดสมาธิผินพระพักตร์สู่ทิศตะวันออก ตั้งพระวรกายตรงดำรงพระสติมั่นเจริญอานาปานสติภาวนา ตั้งปณิธานแน่วแน่จะพยายามเพื่อบรรลุสัมมาสัมโพธิญาณ

ให้จงได้แม้ว่าเลือดเนื้อจะเหือดแห้งไปเหลือแต่หนังหุ้มกระดูก ก็จะไม่ยอมลุกขึ้นเป็นอันขาด ขณะนั้นวสวัตดีมารกลัวว่า พระบรมโพธิสัตว์จะก้าวพ้นจากเงื้อมมือของตน จึงยกพหล โยธามาผจญ ตัวพญามารเองก็เนรมิตแขนตั้งพันแขน ถือ อาวุธครบทุกมือ ขี่พญาช้างครีเมขละนำพวกลิ่วล้อหน้าตา น่าสะพรึงกลัว มาล้อมพระองค์ ออกปากขับไล่ให้พระองค์ ลุกหนีไป มันอ้างว่ารัตนบัลลังก์ (ที่นั่ง) นี้เป็นของมัน

พระบรมโพธิสัตว์ตรัสตอบว่า รัตนบัลลังก์นี้เป็นของ พระองค์เกิดขึ้นด้วยบุญบารมีที่พระองค์ได้บำเพ็ญมาแต่ อดีตกาลนานหลายอสงไขยกัป พญามารแย้งว่า “เป็นของข้า มากกว่า ท่านมีพยานบ้างไหมว่าที่นั่งนี้เป็นของท่าน”

พระองค์ทรงชี้พระดรรชนีลงพื้นดินตรัสว่า “ขอ วสุนธราจงเป็นพยาน” ทันใดนั้น นางวสุนธราเจ้าแม่ธรณี ปรากฏกายบีบมวยผม ปล่อยกระแสธารไหลมาท่วมกองทัพ พญามารจนพ่ายแพ้หนีไปในที่สุด

บทที่ ๑ สำหรับเอาชนะศัตรูหมู่มาก เช่นในการสู้รบ

๒. มาราติเรกะมะภิยุชฌิตะสัพพะรัตติง โฆรัมปะนาฬะวะกะมักขะมะถัทธะยักขัง ขันตีสุทันตะวิธินา ชิตะวา มุนินโท ตันเตชะสา ภะวะตุ เม ชะยะมังคะลานิ.

พระจอมมุนีได้ทรง**ชนะอาฬวกยักษ์** ผู้มีจิตกระด้างดุร้าย เหี้ยมโหด มีฤทธิ์ยิ่งกว่าพญามาร ผู้เข้ามาต่อสู้ยิ่งนักจนตลอดรุ่ง ด้วยวิธีที่ทรงฝึกฝนเป็นอันดี **คือขันติบารมี** ขอชัยมงคลทั้งหลายจงมีแก่ข้าพเจ้า ด้วยเดชแห่งพระพุทธ-ชัยมงคลนั้น

ณ ป่าลึกชายแดนเมืองอาฬวีมีพวกยักษ์อาศัยอยู่ เจ้าเมืองอาฬวีออกไปล่าสัตว์ ไล่ตามเนื้อถลำเข้าไปในป่าลึก พวกยักษ์จับได้จะกิน เจ้าเมืองขี้ขลาดกลัวตาย ออกปากสัญญาว่าถ้าปล่อยตนไปจะส่งชาวเมืองมาให้พวกยักษ์กินทุกวัน

เหตุการณ์ต่อมาก็คือบ้านเมืองเดือดร้อนไปทั่วหัวระแหง ด้วยพระมหากรุณาคุณต่อชาวเมืองอาฬวี พระพุทธองค์เสด็จไปหาอาฬวกยักษ์ แต่ไม่อยู่จึงเสด็จไปประทับนั่ง ณ ที่นั่งประจำของยักษ์ ยักษ์มาเจอเข้าจึงตวาดด้วยความโมโหสุดขีด

ให้ลุกขึ้น พระองค์ทรงลุกขึ้นอย่างว่าง่ายยักษ์ได้ใจเลยสั่งให้พระองค์ลุกนั่งๆ เป็นที่สนุกสนาน อาฬวกยักษ์แม้เป็นคนเถื่อนใช่ว่าจะไม่เคยรู้ว่า พระพุทธเจ้านั้นเป็นพระศาสดา ที่มีคนนับถือมากมาย การที่สามารถสั่งให้ทำตามอย่างไม่ขัดขืนจึงทำให้ภูมิใจที่ปราบพระศาสดาได้ จิตใจจึงผ่อนคลายความดุร้ายลง พระพุทธองค์ก็ค่อยๆ สอนให้ยักษ์รู้ผิดชอบชั่วดี ยักษ์ก็ซักถามข้อข้องใจต่างๆ พระองค์ทรงวิสัชนาให้เข้าใจแจ่มแจ้ง จนในที่สุดยอมรับเอาพระรัตนตรัยเป็นสรณะ

บทที่ ๒ สำหรับเอาชนะใจคนที่กระด้างกระเดื่องเป็นปฏิปักษ์

๓. นาฬาคิริง คะชะวะรัง อะติมัตตะภูตัง ทาวัคคิจักกะมะสะนีวะ สุทารุณันตัง เมตตัมพุเสกะวิธินา ชิตะวา มุนินโท ตันเตชะสา ภะวะตุ เม ชะยะมังคะลานิ

พระจอมมุนีได้ทรงชนะ**พญาช้างชื่อนาฬาคิรี** เป็นช้างเมามันยิ่งนัก ดุร้ายประดุจไฟป่าและร้ายแรงดังจักราวุธและสายฟ้า (ของององค์อินทร์) **ด้วยวิธีรดลงด้วยน้ำคือพระเมตตา** ขอชัยมงคลทั้งหลายจงมีแก่ข้าพเจ้า ด้วยเดชแห่งพระพุทธ-ชัยมงคลนั้น

เรื่องราวและเบื้องหลังมีว่าพระชื่อเทวทัตอยากเป็นใหญ่ปกครองสงฆ์แทนพระพุทธองค์ยุยงให้เจ้าชายอชาตศัตรูก่อการกบฏ ยึดราชสมบัติจับพระราชบิดาขังคุกจนสิ้นพระชนม์ ส่งนายขมังธนูไปดักทำร้ายพระพุทธองค์แผนการล้มเหลวจึงวางแผนต่อไป

คือสั่งปล่อยช้างตกมันชื่อ นาฬาคิรีให้เหยียบพระพุทธองค์ ขณะเสด็จออกบิณฑบาตโปรดสัตว์ เช้าตรู่วันนั้นพระพุทธองค์ เสด็จออกไปโปรดสัตว์ ตามเสด็จโดยพระอานนท์พุทธอนุชา พญานาฬาคิรีถูกนายควาญช้างปล่อยออกมาวิ่งทะยานออกสู่ถนน ด้วยความเมามัน ร้องก้องโกญจนาท บ่ายหน้ามายังบาทวิถีที่พระพุทธองค์เสด็จพุทธดำเนินมา มหาชนวิ่งหนีกันอลหม่าน

พระอานนท์พุทธอนุชาเห็นดังนั้น เกรงภยันตรายจะบังเกิดแก่พระพุทธองค์ จึงรีบวิ่งออกไปหมายจะสกัดกั้นพญาช้างตกมัน ยอมถวายชีวิตเพื่อปกป้องพระบรมศาสดาทั้งๆ ที่ตนยังเป็นเสขบุคคลไม่ได้บรรลุมรรคผลระดับสูงสยบพญาช้างตกมันได้

ขณะนั้นทารกน้อยคนหนึ่ง ถูกแม่ทิ้งไว้กลางถนนเพราะกลัวตายร้องไห้จ้า น่าเวทนายิ่งนัก พญาช้างเปลี่ยนเข็มจากพระอานนท์ทันที

สมเด็จพระจอมมุนีทรงแผ่เมตตาภินิหาร ดังหนึ่งทรงหลั่งกระแสธารอันเย็นสนิทตกต้องดวงจิตของพญาช้าง ความดุร้ายเมามันพลันหายไปสิ้น มันเดินเข้ามาหมอบแทบพระยุคลบาทยกงวงจบบนกระพองถวายอภิวาทรับพระโอวาทจากพระพุทธองค์ แล้วลุกขึ้นเดินเชื่องช้ากลับโรงช้าง

บทที่ ๓ สำหรับเอาชนะสัตว์ร้าย หรือคู่ต่อสู้

๔. อุกขิตตะขัคคะมะติหัตถะสุทารุณันตัง ธาวันติโยชนะปะถังคุลิมาละวันตัง อิทธีภิสังขะตะมะโน ชิตะวา มุนินโท ตันเตชะสา ภะวะตุ เม ชะยะมังคะลานิ.

พระจอมมุนีได้ทรงบันดาลอิทธิฤทธิ์ทางใจอันยอดเยี่ยมชนะโจรชื่อ**องคุลีมาล** (ผู้มีพวงมาลัย คือนิ้วมือมนุษย์) แสนร้ายกาจ มีฝีมือ ถือดาบวิ่งไล่พระองค์ไปสิ้นทาง ๓ โยชน์ ขอชัยมงคลทั้งหลายจงมีแก่ข้าพเจ้า ด้วยเดชแห่งพระพุทธ-ชัยมงคลนั้น

เรื่องโจรองคุลิมาล (อหิงสกะ) ฆ่าคนเอานิ้วมือร้อยพวงมาลัยห้อยคอได้จำนวน ๙๙๙ นิ้วและขาดอีกนิ้วเดียวจะ

ครบพันตามคำสอน เพราะอาจารย์ของอหิงสกะคืออาจารย์ทิศาปาโมกข์หลงเชื่อคำยุยงของลูกศิษย์ขี้อิจฉา จึงคิดกำจัดอหิงสกะ ชีวิตจึงหักเหกลายเป็นโจรในที่สุด

วันนั้นมารดาของอหิงสกะ ออกเดินทางไปหาลูกชายเพื่อบอกข่าวว่ากำลังถูกตามล่า พระพุทธเจ้าทรงเห็นว่าองคุลิมาลเห็นมารดาก็จะฆ่า เกรงว่าองคุลิมาลจะทำมาตุฆาต (ฆ่ามารดา) สร้างบาปกรรมถลำลึกลงไปอีก จึงเสด็จพุทธดำเนินไปดัก องคุลิมาลเห็นพระก็ไม่สำนึก ถือดาบวิ่งไล่ร้องตะโกนว่า “หยุดสมณะหยุด” พอพระพุทธองค์ตรัสว่า “เราหยุดแล้วแต่เธอสิยังไม่หยุด” จึงได้สำนึกผิดชอบชั่วดี วางดาบเข้ามาถวายบังคม นั่งฟังพระโอวาทจนบรรลุอรหันต์ และขอบวชเป็นสาวกเปลี่ยนสภาพเป็น “องคุลิมาลเถระ” นับเป็นพระมหากรุณาคุณอันหาประมาณมิได้

บทที่ ๔ สำหรับเอาชนะโจร

๕. กัต๎วานะ กัฏฐะมุทะรัง อิวะ คัพภินียา
จิญจายะ ทุฏฐะวะจะนัง ชะนะกายะมัชเฌ
สันเตนะ โสมะวิธินา ชิตะวา มุนินโท
ตันเตชะสา ภะวะตุ เม ชะยะมังคะลานิ.

พระจอมมุนีได้ทรงชนะคำกล่าวร้ายของ**นางจิญจมาณวิกา** ผู้ทำอาการประหนึ่งว่ามีครรภ์ เพราะทำไม้มีสัณฐานกลม(ผูกติดไว้)ให้เป็นประดุจมีท้อง **ด้วยวิธีสมาธิอันงาม คือความสงบระงับพระหฤทัย**ในท่ามกลางหมู่ชน ขอชัยมงคลทั้งหลายจงมีแก่ข้าพเจ้า ด้วยเดชแห่งพระพุทธ-ชัยมงคลนั้น

เมื่อพระพุทธเจ้าทรงประกาศศาสนาแพร่หลาย มีคนเลื่อมใสศรัทธาออกบวชเป็นสาวกมากมายในเวลาอันรวดเร็ว พวกอัญเดียรถีย์ (ลัทธินิกายอื่นจากพระพุทธศาสนา) ต่างเดือดร้อนเพราะคนสำคัญหันมานับถือพระพุทธศาสนาหลายคน

พวกเขาวางแผนให้จิญจมาณวิกาไปทำลายพระพุทธเจ้า นางใช้เวลาระยะหนึ่งเดินเข้าเดินออก พระเชตวันวิหาร ทำทีเหมือนอยู่ในที่เดียวกับพระพุทธองค์ พอเวลาผ่านไปสักระยะหนึ่งก็หาท่อนไม้กลมๆ มาผูกท้องเอาผ้าห่อพันไว้

วันหนึ่งขณะที่พระพุทธองค์ประทับแสดงธรรมอยู่ท่ามกลางพุทธบริษัท ณ พระเชตวันวิหาร นางจิญจมาณวิกาใจบาปก็เดินเข้ามาพูดว่า “เสด็จพี่ดีแต่เทศนาโปรดคนอื่นทีภรรยา ท้องแก่ไม่เห็นไยดีเลย” พุทธบริษัทต่างตะลึงไม่นึกฝันว่าจะมีเรื่องเช่นนี้

พระพุทธองค์ประทับนิ่งสงบ ตรัสเบาๆ ว่า “น้องหญิงที่เจ้าพูดนั่นจริงหรือเท็จ เราสองคนเท่านั้นที่รู้” และทรงแสดงธรรมต่อดังหนึ่งไม่มีอะไรเกิดขึ้นทำให้นางจิญจมาณวิกาโกรธเต้นเร่าๆ อย่างลืมตัวว่ากันว่าขณะนั้นพระอินทร์ท่านทนดูนางใส่ไคล้พระผู้บริสุทธิ์ไม่ได้จึงบันดาลให้ท่อนไม้ที่ผูกหลุดลงมาแผนการชั่วช้าเลยแตก ถูกประชาชนไล่ออกมาถูกแผ่นดินสูบตายตรงหน้าพระเชตวันวิหาร

บทที่ ๕ สำหรับเอาชนะการแกล้งใส่ร้าย กล่าวโทษหรือคดีความ

๖. สัจจัง วิหายะ มะติสัจจะกะวาทะเกตุง วาทาภิโรปิตะมะนัง อะติอันธะภูตัง ปัญญาปะทีปะชะลิโต ชิตะวา มุนินโท ตันเตชะสา ภะวะตุ เม ชะยะมังคะลานิ.

พระจอมมุนีทรงรุ่งเรืองแล้วด้วยประทีป คือปัญญา ได้**ชนะสัจจกนิครนถ์** ผู้มีอัชฌาสัยในที่จะสละเสียซึ่งความสัตย์มุ่งยกถ้อยคำของตนให้สูงล้ำดุจยกธง เป็นผู้มืดมนยิ่งนัก **ด้วยเทศนาญาณวิธี** คือรู้อัชฌาสัยแล้ว**ตรัสเทศนาให้มองเห็นความจริง** ขอชัยมงคลทั้งหลายจงมีแก่ข้าพเจ้า ด้วยเดชแห่งพระพุทธชัยมงคลนั้น

สัจจกนิครนถ์ เป็นสาวกของพระศาสดามหาวีระเจ้าของศาสนาเชนในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา มีบันทึกการโต้วาทะคารมหักล้างกัน ระหว่างสาวกสำคัญๆ ของมหาวีระกับพระองค์บ่อยครั้ง การโต้กันมักจะลงเอยด้วยสาวกมหาวีระยอมแพ้แก่เหตุผลของพระพุทธองค์ และละศาสนาเดิมมานับถือพุทธศาสนาทุกราย

นี่คือสาเหตุหนึ่ง ที่ทำให้คนของศาสนาเชนอาฆาตพยาบาท วางแผนทำร้ายพระพุทธองค์หลายครั้ง แต่แพ้ภัยตนเองทุกที

สัจจกะถือว่าเป็นผู้เจนจบไตรเพทและปรัชญาศาสนาต่างๆ คิดว่าตัวเองมีปัญญามากกว่าคนอื่น ได้ข่าวว่าพระพุทธ-องค์ทรงเก่งที่สุด ใครๆ ก็นับถือ จึงอิจฉาประกาศว่าสมณโคดมที่ใครนับถือ ยกย่องว่ามีสติปัญญาเฉลียวฉลาดข้าพเจ้าจะปราบให้อยู่หมัด ว่าแล้วก็ตรงไปที่ป่ามหาวันนอกเมืองไพศาลี สถานที่พำนักของพระพุทธองค์

ผู้ที่คิดว่าตนฉลาดกว่าใคร ถูกพระสัมมาสัมพุทธเจ้าต้อนด้วยปฏิภาณและเหตุผล ก็เข้ามุมอับ จนปัญญาจะโต้ตอบยอมจำนนคลายทิฐิมานะ และประกาศตนถึงพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่งเลิกลัทธิของตนแต่บัดนี้

๗. นันโทปะนันทะภุชะคัง วิพุธัง มะหิทธิง ปุตเตนะ เถระภุชะเคนะ ทะมาปะยันโต อิทธูปะเทสะวิธินา ชิตะวา มุนินโท ตันเตชะสา ภะวะตุ เม ชะยะมังคะลานิ.

พระจอมมุนีทรงโปรดให้พระโมคคัลลานเถระพุทธชิโนรสนิรมิตกายเป็นนาคราช ไปทรมาน**พญานาคราช** ชื่อ **นันโทปนันทะ**ผู้มีความหลงผิด มีฤทธิ์มาก **ด้วยวิธีให้ฤทธิ์ที่เหนือกว่าแก่พระเถระ** ขอชัยมงคลทั้งหลายจงมีแก่ข้าพเจ้าด้วยเดชแห่งพระพุทธชัยมงคลนั้น

สมัยหนึ่งพระพุทธเจ้าพร้อมด้วยภิกษุสงฆ์อรหันต์ล้วนจำนวนหนึ่งเสด็จไปโดยนภากาศด้วยอำนาจอิทธิปาฏิหาริย์แห่งฌานสมาบัติจนลุถึงถิ่นที่พญานาคชื่อ นันโทปนันทะและพรรคพวกอยู่นันโทปนันทะเห็นพระพุทธองค์พร้อมด้วยพระอรหันต์แทนที่จะดีใจกลับโกรธตามวิสัยสันดานหยาบแล้วใช้อิทธิฤทธิ์บันดาลให้เกิดหมอกควันมืดฟ้ามัวดิน

พระรัฐบาลเถระ อรหันต์ผู้ทรงอภิญญารูปหนึ่งกราบทูลขออาสาไปปราบพระพุทธองค์ไม่ทรงอนุญาต ตรัสว่าหน้าที่นี้เป็นของมหาโมคคัลลานะ

พระโมคคัลลานะนิรมิตกายเป็นพญานาคราชยาวใหญ่กว่าพญานาคนันโทปนันทะหนึ่งเท่า รวบรัดร่างนันโทปนันทะบีบเข้ากับเขาพระสุเมรุ พญานาคจะดิ้นอย่างไรก็ไม่หลุด จนในที่สุดต้องยอมแพ้แต่โดยดีแปลงกายเป็นมาณพน้อยยืนประคองอัญชลีนมัสการพระเถระเจ้า ขอถวายตนเป็นศิษย์ พระเถระพาเธอไปเฝ้าพระพุทธเจ้า พระองค์ทรงประทานพระพุทธโอวาทให้เธอเว้นขาดจากปาณาติบาตแต่นั้นมา นับเป็นพระมหากรุณาอันยิ่งใหญ่ของพระองค์

บทที่ ๗ สำหรับเอาชนะเล่ห์เหลี่ยมกโลบาย

๘. ทุคคาหะทิฏฐิภุชะเคนะ สุทัฏฐะหัตถัง พ์รัห์มัง วิสุทธิชุติมิทธิพะกาภิธานัง ญาณาคะเทนะ วิธินา ชิตะวา มุนินโท ตันเตชะสา ภะวะตุ เม ชะยะมังคะลานิ.

พระจอมมุนีได้ทรงชนะ**พรหม ผู้มีนามว่า พกาพรหม** ผู้มีฤทธิ์สำคัญตนว่าเป็นผู้รุ่งเรืองด้วยคุณอันบริสุทธิ์ มีความเห็นผิดประดุจถูกงูรัดมือไว้อย่างแน่นแฟ้นแล้ว ด้วยวิธีวางยาอันพิเศษคือ **เทศนาญาณ** ขอชัยมงคลทั้งหลายจงมีแก่ข้าพเจ้าด้วยเดชแห่งพระพุทธชัยมงคลนั้น

พรหมชื่อพกา อยู่ในพรหมโลกเป็นเวลานานจนเข้าใจผิด คิดว่าสรรพสิ่งเที่ยงแท้ไม่เปลี่ยนแปลง จะเป็นอะไรก็เป็นอยู่อย่างนั้นนิรันดร ความคิดอย่างนี้เป็นมิจฉาทิฐิซึ่งเรียกว่า "สัสสตทิฐิ" เพราะฉะนั้นพระคาถาจึงเปรียบพกาพรหม ผู้มีมิจฉาทิฐิชนิดนี้เหมือนคนถูกงูพิษร้ายขบกัดที่มือ ไม่รีบรักษาอาจถึงแก่ชีวิตทันที

พระพุทธเจ้าจึงเสด็จไปเทศน์โปรดให้พกาพรหมคลายความเห็นผิดพกาพรหมท้าพระพุทธเจ้าแสดงฤทธิ์หายตัว พระองค์รับคำท้า การประลองฤทธิ์เกิดขึ้น ไม่ว่าพกาพรหมจะล่องหนหายตัวไปซ่อนอยู่ ณ ที่ใด พระพุทธเจ้าทรงตามพบทุกแห่ง พอพระองค์หายพระองค์บ้าง พกาพรหมหมดปัญญาตามหา ท้ายสุดพระองค์เสด็จออกมาจากมวยผมของพกาพรหมนั่นเอง เธอจึงยอมแพ้

บทที่ ๘ สำหรับเอาชนะทิฐิมานะของคน

พระภาวนาวิสุทธิคุณ (หลวงพ่อจรัญ ฐิตธมฺโม)

สูตรคน

เกิดเป็นคน คนให้ทั่ว

ปากไม่ล้น ก้นไม่รั่ว

ชั่วไม่เอา เมาไม่มี นี่คือคน

คนจะงาม งามน้ำใจ ใช่ใบหน้า

คนจะหวาน หวานวาจา ใช่ตาหวาน

คนจะแก่ แก่ความรู้ ใช่อยู่นาน

คนจะรวย รวยศีลทาน ใช่บ้านโต

เกี่ยวกับผู้แต่ง

ชื่อ : นายเฉลียว ปิ่นทอง

เกิด : ๒๔๗๑ อายุ ๖๔ ปี

นามบิดา – มารดา : คุณพ่อเล็ก – คุณแม่ผึ่ง ปิ่นทอง

ที่เกิด : ต.มหาสอน อ.บ้านหมี่ จ.ลพบุรี

คู่สมรส : นางสมนึก ปิ่นทอง

บุตร : ชาย ๓ หญิง ๒

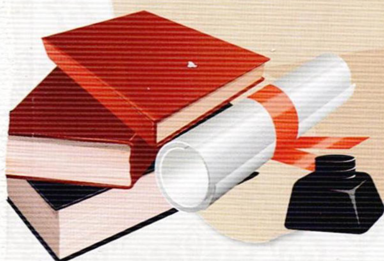
การศึกษา : มัธยม ๖ ร.ร.เฉลิมราษฎร์วิทยา

ตั้งอยู่ที่วัดเฉลิมมาศ อ.อินทร์บุรี จ.สิงห์บุรี

: ประโยคครูพิเศษมัธยม (เรียนด้วยตนเอง)

: ครุศาสตร์บัณฑิต วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

"เวลา...เป็นสิ่งเดียวในโลก
ที่ทุกคนได้รับเสมอกัน
ไม่มีใครได้เปรียบ
หรือเสียเปรียบกันเลยแม้แต่คนเดียว
แต่ใครจะใช้เวลาในแต่ละวินาที
อย่างมีค่า และคุ้มค่ากว่ากัน
นี่แหละ เป็นเรื่องน่าคิด"

พระธรรมสิงหบุราจารย์
(หลวงพ่อจรัญ ฐิตธมฺโม)
เจ้าอาวาสวัดอัมพวัน
อำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี

รวบรวม และเรียบเรียงโดย... อาจารย์เฉลียว ปิ่นทอง

รหัสปก C-0632

พิมพ์ที่ บริษัท สำนักพิมพ์ธนชัยรุ่งเรืองพัฒนา จำกัด
58/186 ซ.รามอินทรา 68 ถ.รามอินทรา แขวงคันนายาว เขตคันนายาว กรุงเทพฯ 10230
โทรศัพท์ 0-2918-0192-3, 0-2517-7445, 0-2918-1336, 0-2918-1338-9, 0-2918-1057, 0-2918-1171-2
โทรสาร 0-2917-9072, 0-2918-1218, 0-2918-1058 มือถือ 081-446-5071, 081-666-0797, 089-784-8758, 089-789-3226
E-mail : viriya999@gmail.com, viriya_999@yahoo.com, Website : www.rvpprinting.com